

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Διαδραστικό Βοήθημα

Θεωρία - VideoΜαθήματα - Ασκήσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ

Από τον τόπο μου σ' όλη την Ελλάδα

Το υποκείμενο

Παραγωγή με αχώριστα μόρια

Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

2η ΕΝΟΤΗΤΑ

Ζούμε με την οικογένεια

Περίληψη

Τα είδη των συνθέτων

Οι χρόνοι του ρήματος

Εγκλίσεις στις ανεξάρτητες προτάσεις

3η ΕΝΟΤΗΤΑ

Φίλοι για πάντα

Συζυγίες του ρήματος

Το α' συνθετικό

4η ΕΝΟΤΗΤΑ

Το σχολείο στον χρόνο

Μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα - Αντικείμενο

Οι διαθέσεις του ρήματος

5η ΕΝΟΤΗΤΑ

Συζητώντας για την εργασία και το επάγγελμα

Οι βαθμοί των επιθέτων και των επιρρημάτων

Το β' συνθετικό

Η σύγκριση

6η ΕΝΟΤΗΤΑ

Παρακολουθώ, ενημερώνομαι και ψυχαγωγούμαι από διάφορες πηγές (ΜΜΕ, διαδίκτυο κτλ.)

Οι αντωνυμίες

7η ΕΝΟΤΗΤΑ

Βιώνοντας προβλήματα της καθημερινής ζωής

Η παράγραφος

Παράγωγα επιρρήματα

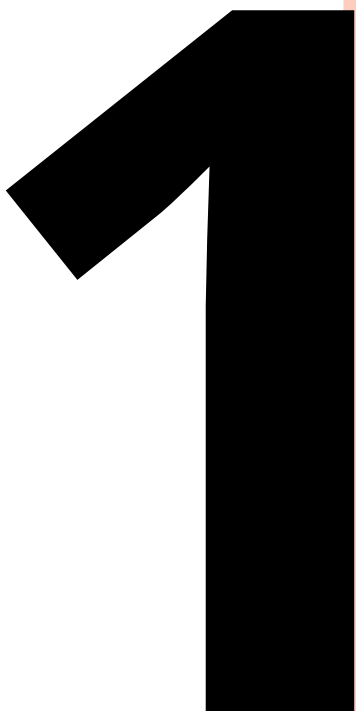
Τα είδη επιρρηματικών προσδιορισμών

9η ΕΝΟΤΗΤΑ

Ταξίδι στον μαγικό κόσμο του διαστήματος

Ορισμός

ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ Σ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (ΤΑΞΙΔΙΑ, ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ, ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ, ΕΘΙΜΑ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ)

Τουρισμός

Τουρισμός είναι η προσωρινή μετακίνηση ανθρώπων από τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους στο εσωτερικό της χώρας ή στο εξωτερικό, για να ψυχαγωγηθούν, να ξεκουραστούν και να επισκεφτούν διάφορα αξιοθέατα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Αίτια της ανάπτυξης του Τουρισμού:

1. Η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης πολλών ανθρώπων, ιδίως μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.
2. Η βελτίωση των μέσων μαζικής μεταφοράς επιτρέπει την κάλυψη μεγάλων αποστάσεων σε ελάχιστο χρόνο.
3. Η ανάγκη των ανθρώπων για ξεκούραση και απαλλαγή από την καθημερινότητα και το άγχος.
4. Το πνευματικό ενδιαφέρον των ανθρώπων να γνωρίσουν τον πολιτισμό άλλων λαών και να αποκτήσουν νέες εμπειρίες.

Ωφέλειες από τον Τουρισμό:

1. Στον Πνευματικό τομέα:

α. Αύξηση των γνώσεων και διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων από την επαφή με άλλους λαούς.

β. Γνωριμία με την ιστορία και την παράδοση του τόπου μας και διάδοση του ελληνικού πολιτισμού σ' ολόκληρο τον κόσμο.

γ. Πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ των λαών (θέατρο, μουσική, πολιτιστικά συνέδρια κ.λπ.).

<u>2. Στον Οικονομικό τομέα:</u>	α. Ενίσχυση της οικονομίας με την εισροή ξένου συναλλάγματος στη χώρα μας.
	β. Αύξηση των θέσεων εργασίας στον τουριστικό χώρο και σε άλλους εργασιακούς τομείς, λόγω της αυξημένης κατανάλωσης αγαθών.

<u>3. Στον Κοινωνικό τομέα:</u>	α. Η επικοινωνία των λαών ενισχύει το πνεύμα της συναδέλφωσης, της παγκόσμιας ειρήνης και της καταπολέμησης αρνητικών φαινομένων, όπως ο ρατσισμός και ο εθνικισμός.
--	--

<u>4. Στον Ψυχολογικό τομέα:</u>	α. Ξεκούραση και χαλάρωση από τον αγχώδη σύγχρονο τρόπο ζωής.
	β. Ψυχική ανανέωση με παράλληλη αγωγή της ψυχής.

Αρνητικές συνέπειες από τον Τουρισμό:

- 1.** Κίνδυνος εθνικής αλλοτρίωσης από το μιμητισμό και την ξενομανία (τρόπος ζωής, ήθη, γλώσσα).
- 2.** Αύξηση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (χρήση ναρκωτικών, βία - εγκληματικότητα, εκφυλισμός διαπροσωπικών σχέσεων).
- 3.** Δημιουργία τεράστιων ξενοδοχειακών μονάδων που καταστρέφουν το φυσικό περιβάλλον.
- 4.** Αύξηση του κόστους ζωής, που επιβαρύνει τους ντόπιους πληθυσμούς, επικράτηση του ωφελμιστικού πνεύματος και του δόγματος του εύκολου πλουτισμού.

Περιηγητής και Τουρίστας:

1. Ο περιηγητής των παλαιότερων εποχών ταξίδευε για να δει, να μάθει, να γνωρίσει τόπους και να επικοινωνήσει με άλλους ανθρώπους· να γνωρίσει τα ήθη, τα έθιμα, τις παραδόσεις των τόπων. Γι' αυτό έμενε καμπόσο καιρό στις περιοχές που επισκεπτόταν.

2. Ο τουρίστας καταφεύγει στον τουρισμό για επίδειξη της κοινωνικής του θέσης και της οικονομικής του άνεσης. Δεν επικοινωνεί με τους ανθρώπους που επισκέπτεται και βλέπει επιφανειακά τους νέους τόπους, μέσα από τη βιντεοκάμερα και τη φωτογραφική μηχανή. Δεν επιλέγει ο ίδιος τι θα επισκεφτεί, αλλά τον μεταφέρουν αγελαδηδόν (= ως κοπάδι, γκρουπ) τα τουριστικά γραφεία και οι ξεναγοί.

Τι είναι ο αγροτουρισμός:

Είναι ήπια μορφή τουρισμού -αντίρροπος πόλος του «βιομηχανοποιημένου τουρισμού»-, ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες ανάγκες και προσδοκίες των τουριστών, που επιθυμούν να μετατραπούν σε περιηγητές.

Διακρίνεται για:

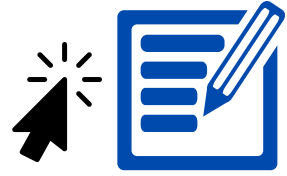
- Την προσφορά καταλύματος και διατροφής, σύμφωνες με τα δεδομένα της περιοχής.
- Την προβολή των τοπικών πολιτισμικών δραστηριοτήτων.

Συμβάλλει:

- Στην οικονομική και κοινωνική ενίσχυση της περιφέρειας.
- Στην καταπολέμηση της ανεργίας με την αυτοαπασχόληση, ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών.
- Στη διαφύλαξη του περιβάλλοντος και στη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.

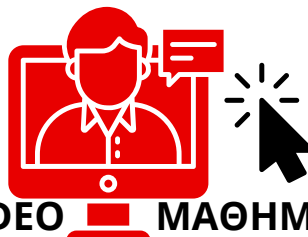
ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Το υποκείμενο

1. **Υποκείμενο** μιας πρότασης ονομάζουμε το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα το οποίο ενεργεί ή δέχεται μια ενέργεια ή βρίσκεται σε μια κατάσταση.
2. Το υποκείμενο βρίσκεται πάντοτε σε πτώση **ονομαστική** (ενικού ή πληθυντικού αριθμού).
3. Το υποκείμενο το βρίσκουμε απαντώντας στην ερώτηση «ποιος; ποια; ποιος; (ποιοι; ποιες; ποια;);» κάνει αυτό που λέει το ρήμα της πρότασης.
4. Το υποκείμενο στη νέα ελληνική γλώσσα τοποθετείται συνήθως στην αρχή της πρότασης ή τουλάχιστον μπροστά από το ρήμα.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

2. Μορφές του υποκειμένου

Το υποκείμενο του ρήματος μπορεί να είναι:	α. Ουσιαστικό (με άρθρο ή χωρίς άρθρο) => Ο καθηγητής παραδίδει το μάθημα.
	β. Αντωνυμία (κυρίως προσωπική, δεικτική ή αόριστη) => Εμείς θα φύγουμε πρώτοι, ενώ εκείνοι τελευταίοι.
	γ. Πρόταση (δευτερεύουσα) => Ενδέχεται να βρέξει .
	δ. Οποιοδήποτε μέρος του λόγου ή φράση ή πρόταση, ουσιαστικοποιημένα (με άρθρο): • Ουσιαστικοποιημένο επίθετο => Οι νέοι διαβάζουν λίγο. • Ουσιαστικοποιημένο ρήμα => Το έχω είναι βοηθητικό ρήμα. • Ουσιαστικοποιημένη μετοχή => Οι εργαζόμενοι κάνουν απεργία. • Ουσιαστικοποιημένος σύνδεσμος => Το και είναι συμπλεκτικός σύνδεσμος.
	• Ουσιαστικοποιημένη φράση => Το «γνώθι σαυτόν» είναι αρχαίο ρητό. • Ουσιαστικοποιημένη πρόταση => Το ότι ήρθατε είναι ευχάριστη έκπληξη.
	ε. Επίσης, σπανιότερα, ως υποκείμενο μπορούν να χρησιμοποιηθούν: • Επιρρήματα (με άρθρο) => Το αύριο με φοβίζει. • Αριθμητικά => Δύο δεν ήρθαν στην εκδρομή.

3. Παράλειψη του υποκειμένου

1. Με ρήμα σε πρώτο ή δεύτερο (εγώ-εμείς, σύ-εσείς) πρόσωπο:

- Το υποκείμενο παραλείπεται => (εσύ) ήθελες εκδρομή.
- Το υποκείμενο παραμένει (για έμφαση) => εγώ μιλώ και συ χαζεύεις

2. Με ρήμα σε τρίτο πρόσωπο:

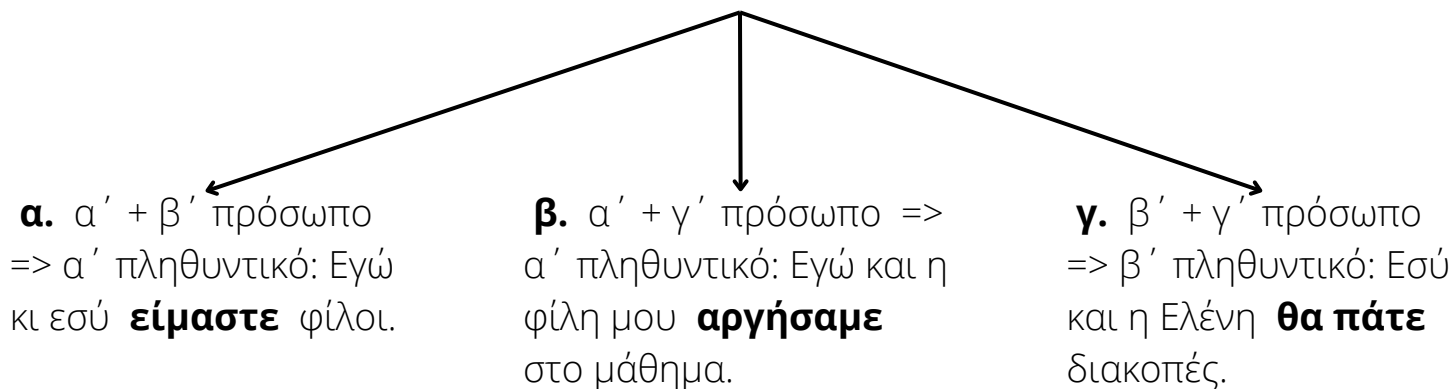
- Συνήθως παραμένει => ο μάρτυρας έβρισε τον κατηγορούμενο.

Παραλείπεται όταν:

- α.** Εννοείται από τα προηγούμενα => αυτός έφαγε και έφυγε (ενν. αυτός).
- β.** Εννοείται από το ρήμα => σαλπίζει συσσίτιο (ενν. ο σαλπικτής).
- γ.** Είναι γενικό και αόριστο => που πουλούν τα ψάρια; (ενν. οι ψαράδες).
- δ.** Το ρήμα δηλώνει φυσικό φαινόμενο => χιονίζει, βρέχει, φυσάει.

4. Συμφωνία του ρήματος με το υποκείμενο

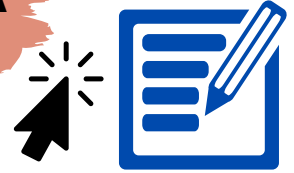
1. Το ρήμα μιας πρότασης συμφωνεί με το υποκείμενο στον αριθμό και στο πρόσωπο: Ο μαθητής διαβάζει - Εμείς παίζουμε.
2. Όταν το υποκείμενο είναι όνομα περιληπτικό, τότε το ρήμα μπορεί να εκφέρεται σε πληθυντικό αριθμό, ενώ το υποκείμενο να βρίσκεται σε ενικό αριθμό: Ο κόσμος φτιάχνουν εκκλησιές.
3. Όταν μια πρόταση έχει περισσότερα από ένα υποκείμενα, τότε το ρήμα μπαίνει κανονικά στον πληθυντικό αριθμό στο επικρατέστερο πρόσωπο. Επικρατέστερο μεταξύ των τριών προσώπων είναι το α', και το β' είναι επικρατέστερο του γ' προσώπου. Δηλαδή:

4. Όταν προηγείται το ρήμα και ακολουθούν πολλά υποκείμενα, από τα οποία το πρώτο και πλησιέστερο στο ρήμα είναι ενικού αριθμού, το ρήμα μπαίνει στον ενικό: Φύγε εσύ και ο φίλος σου.

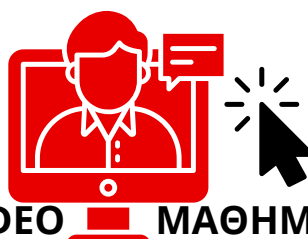
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Αχώριστα μόρια είναι το **στερητικό α-**, το **ξε-** και το **ανα-**, που είναι αρχαία πρόθεση.

Αχώριστο μόριο	Λέξη	Σύνθετη λέξη	Σημασία
α- στερητικό αν- (εμπρός από φωνήεν) ανα- (σπάνια)	κακός άξιος δουλειά	ά-κακος αν-άξιος ανα-δουλειά	στέρηση στέρηση στέρηση
ξε- (εμπρός από σύμφωνο) ξ- (εμπρός από φωνήεν)	φεύγω μακραίνω γυμνώνω διψώ αρματώνω	ξε-φεύγω ξε-μακραίνω ξε-γυμνώνω ξε-διψώ ξ-αρματώνω	έξω πολύ εντελώς στέρηση στέρηση
ανά- (πρόθεση)	σηκώνω δασώνω δακρύζω	ανα-σηκώνω ανα-δασώνω ανα-δακρύζω	επάνω πάλι (διάφορες σημασίες)

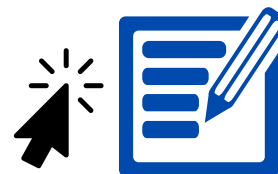

Ενότητα 1η - Γλώσσα Β' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

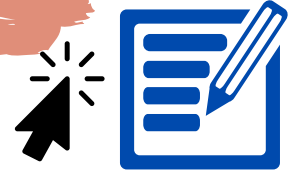
ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Εκτός από τα τρία αχώριστα μόρια που είδαμε, έχουμε και τα **λόγια αχώριστα μόρια**. Αυτά ήταν αρχαίες προθέσεις και άλλες άκλιτες λέξεις, που βρίσκονται στη σημερινή γλώσσα μόνο ως πρώτα συνθετικά.

Αχώριστο μόριο	Σημασία	Παραδείγματα
αιι- αμφι- αρτι- αρχι- δια-, δι- διχο- δυσ- εισ- εκ-, εξ- εν- (εμ-, εγ-) ενδο- επι- (επ-, εφ-) ευ- ημι- ομο- παν- περι- προ- συν- τηλε- υπερ- υπο- (υπ-, υφ-)	πάντοτε, αδιάκοπα και από τα δύο μέρη μόλις, πριν από λίγο, πρόσφατα πρώτος, ανώτερος ανάμεσα, παντού μοιρασμένος σε δύο δύσκολα, άσχημα, κακά κίνηση προς τα μέσα έξω, αλλαγή, πολύ, προέλευση μέσα μέσα, στο εσωτερικό επάνω, επιπλέον, μετά κτλ. καλός, εύκολος, πολύ μισό μαζί, όμοια πάρα πολύ, τελείως, παντού γύρω, πολύ πριν μαζί μακριά πάνω από, πάρα πολύ κάτω, κρυφά, λίγο, πίσω	αικίνητος, αείμνηστος, αιθαλής αμφίβιο, αμφιβολία, αμφιθέατρο αρτιγέννητος, αρτιγενής αρχιστράτηγος, αρχιπέλαγος διέξοδος, διαγώνιος, δίοδος διχόνοια, διχοτόμος, διχογνωμία δυσεύρετος, δυσάρεστος, δύστυχος εισάγω, είσοδος, εισηγητής εκθέτω, εκφράζω, εξαφάνιση ενήλικος, έμπιστος, εγγραφή ενδότερα, ενδόμυχος επιβλέπω, επεκτείνω, έφηβος ευλογώ, ευτυχία, ευφροσύνη ημίθεος, ημικύκλιο, ημιμαθής ομόφωνος, ομότεχνος, ομόλογος πανίσχυρος, πανόραμα, πανάγιος περικυκλώνω, περίφημος, περίφραξη προβλέπω, προτροπή σύνδεσμος, συνένοχος, σύντροφος τηλεόραση, τηλεσκόπιο, τηλεπάθεια υπερόπτης, υπέρογκος υπόγειο, υπαρχηγός, υφυπουργός

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Με ορισμό: Με τη μέθοδο του ορισμού στην αρχή της παραγράφου ορίζεται η κεντρική θεματική έννοια και στη συνέχεια αναλύεται με διάφορες ειδικές λεπτομέρειες, παραδείγματα κ.λπ.

Π.χ. Στα λεξικά, στις εγκυκλοπαίδειες και στα βιβλία, **η διαφήμιση ορίζεται σαν η γνωστοποίηση στο κοινό**, με διάφορα μέσα (διαλαλητές, έντυπα, ραδιόφωνο, τηλεόραση, κ.λπ.) **των ιδιοτήτων που χαρακτηρίζουν ένα προϊόν με σκοπό την αύξηση των πωλήσεών του**. Εντούτοις, ο ορισμός της διαφήμισης σαν γνωστοποίησης αποτελεί ευφημισμό που δεν ανταποκρίνεται ούτε στο ελάχιστο στη σημερινή μορφή της διαφήμισης. Η διαφήμιση ξεκίνησε και αναπτύχθηκε σαν φαινόμενο συνδεδεμένο στενά με την οικονομική ζωή των επιχειρήσεων. Σήμερα όμως έχει φτάσει στο σημείο, χωρίς να χάσει τον οικονομικό της χαρακτήρα και παράλληλα μ' αυτόν, να επιτελεί πρόσθετες λειτουργίες, έμμεσα αλλά αποτελεσματικά.

Θόδωρος Λιανός

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

2. Με σύγκριση και αντίθεση: Η θεματική πρόταση ή περίοδος μας υποδεικνύει να αναδείξουμε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε πρόσωπα, γεγονότα, συμπεριφορές, φαινόμενα, κ.λπ.

Π.χ. Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζήτησε μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτη. Οι σοφιστές ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτη ήταν ότι αυτός και εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για την εποχή τους.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους

3. Με αναλογία: Για να γίνουν πιο κατανοητά ορισμένα στοιχεία του περιγραφόμενου αντικειμένου, δίνονται κάποια ανάλογα παραδείγματα από άλλους χώρους που είναι πιο οικείοι στον αναγνώστη / δέκτη.

Π.χ. Μια ανθρώπινη ψυχή χωρίς την πρέπουσα παιδεία μοιάζει με ένα μάρμαρο λατομείου, που δεν αποκαλύπτει καμιά από τις ομορφιές του, ως τη στιγμή που η τέχνη του μαρμαρά αποκαλύψει τα χρώματα και φέρει στο φως κάθε απόχρωση, κηλίδα και φλέβα που περνά μέσα απ' τον κορμό του. Με τον ίδιο τρόπο και η παιδεία, όταν επενεργήσει πάνω σ' ένα έξοχο πνεύμα, μας αποκαλύπτει όλες τις κρυφές αρετές και τα προτερήματά του, που χωρίς μια τέτοια βοήθεια δε θα μπορούσαν να βγουν στο φως.

4. Με διαίρεση: Είναι το κομμάτισμα ενός όλου στα μέρη του. Ο τρόπος αυτός ανάπτυξης των παραγράφων μας αποκαλύπτει τα συστατικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται ένα αντικείμενο ή μια έννοια και μας βοηθάει στην πληρέστερη κατανόησή τους, γιατί διασαφηνίζει συγχρόνως και τα κύρια χαρακτηριστικά τους.

Π.χ. Ο πολιτισμός έχει δύο όψεις: την **υλική** και την **πνευματική**. Η πρώτη αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των υλικών αναγκών του ανθρώπου και περιλαμβάνει όλα τα ορατά επιτεύγματά του, από τα ατελή παλαιολιθικά εργαλεία μέχρι την τηλεόραση και τους υπολογιστές. Η δεύτερη έχει στόχο να ικανοποιήσει τις πνευματικές ανησυχίες του ανθρώπου, να απαντήσει στα προαιώνια ερωτήματά του για τη ζωή, το θάνατο, τη φύση, την αλήθεια, την ελευθερία. Εκφράζεται κατά κύριο λόγο με τη θρησκεία, την επιστήμη και την τέχνη.

5. Με παραδείγματα: Συχνά η θεματική πρόταση διασαφηνίζεται και αναπτύσσεται καλύτερα με την παράθεση συγκεκριμένων παραδειγμάτων.

Π.χ. Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι η πρώτη είδηση, για τους "Τάιμς της Ν. Υόρκης" δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάρνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλαία πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα.

Χ. Πασαλάρης, Μια ζωή τίτλοι

6. Με αιτιολόγηση: Η μέθοδος αυτή ακολουθείται όταν η άποψη που εμπεριέχεται στη θεματική περίοδο χρήζει αιτιολόγησης, για να αποδειχθεί η αλήθεια του ισχυρισμού.

Π.χ. Ο σημερινός σύζυγος και πατέρας, δεν θέλει να σκεφτεί τον εαυτό του σε θέση ίση με τη γυναίκα του και να συνεργαστεί μαζί της για τα κοινά προβλήματα του σπιτικού τους. Αυτό συμβαίνει, **γιατί** πριν λίγα χρόνια ο τωρινός σύζυγος και πατέρας έζησε σαν παιδί, μέσα σε μια λειτουργική αυστηρότητα του οικογενειακού του περιβάλλοντος, η οποία τον είχε καταπιέσει κι ακόμα του είχε κάνει βίωμα ζωής, πως ο άντρας έχει την πρωτοκαθεδρία, είναι νοικοκύρης, ενώ η γυναίκα είναι η νοικοκυρά και το κοινωνικά ετερόνομο άτομο. Δεν τολμούσε να αντιμλήσει στο γονιό, που ήταν η εξουσία. Ο διάλογος ήταν ανύπαρκτος, αφού ο νοικοκύρης αποφάσιζε για την τύχη των μελών της μονοκρατορικής οικογενειακής επικράτειας.

Γιάννης Σκληρός

7. Με αιτία και αποτελέσματα: Με τον τρόπο αυτό αναφέρετε στη θεματική περίοδο τις αιτίες πρόκλησης ενός φαινομένου και στα σχόλια αναλυτικά τα αποτελέσματα.

Π.χ. Τέλος, και άλλες εμπειρίες αποδείξανε ότι το μεγαλύτερο μέρος τω ανθρώπων συγκρατεί ευκολότερα τα μηνύματα που επιβεβαιώναν την άποψή τους από εκείνα που την αντιστρατεύονται. **Γι' αυτό το λόγο** γίνεται εν γένει αποδεκτό πως **τ' αποτελέσματα** των μέσων μαζικής επικοινωνίας τείνουν, τις περισσότερες φορές, να ενδυναμώσουν και να σταθεροποιήσουν τις ήδη διαμορφωμένες γνώμες. Τ' αποτελέσματα της μεταστροφής δεν είναι ανύπαρκτα, αλλά είναι σπανιότερα. Ή -για να ακριβολογήσουμε- δυνατόν να υπάρξουν, όταν υιοθετηθούν γνώμες που τις εμφανίζουν ως νέες, ενώ είναι πάρα πολύ δύσκολο να πείσεις, όταν αντιτίθεται ανοιχτά σε προϋπάρχουσες αντιλήψεις.

Ζαν Καζνέβ

8. Με συνδυασμό μεθόδων: Είναι δυνατός ο συνδυασμός όλων των προαναφερθέντων μεθόδων ανάπτυξης παραγράφου. Αν και οι παράγραφοι αναπτύσσονται με μια απλή μέθοδο, εντούτοις πολλές φορές οι συγγραφείς χρησιμοποιούν ένα συνδυασμό δύο ή περισσότερων μεθόδων. Ο λόγος που επιβάλλει το συνδυασμό είναι ότι ο συγγραφέας γράφοντας την παράγραφό του δεν έχει συγκεντρωμένη όσο πρέπει την προσοχή του πάνω στη μέθοδο· τον ενδιαφέρει πιο πολύ το τι θέλει να πει και πώς μπορεί να το πει καλύτερα στους αναγνώστες του. Συγκεντρώνεται επομένως στη μετάδοση των ιδεών του.

Η παρακάτω παράγραφος αναπτύσσεται με **ορισμό** και **παραδείγματα**:

Π.χ. Με τις αποδημίες συμβαίνει το ίδιο. Είτε είναι βίαιες είτε ειρηνικές, είναι όπως τα φυσικά φαινόμενα: συμβαίνουν και κανείς δεν μπορεί να τις ελέγξει. Υπάρχει **"αποδημία" όταν ένας ολόκληρος λαός, σιγά-σιγά, μετακινείται από τη μια περιοχή στην άλλη** (και δεν είναι καθοριστικό πόσοι θα μείνουν στην περιοχή προέλευσης, αλλά σε ποιο βαθμό οι αποδημούντες αλλάζουν ριζικά τον πολιτισμό της περιοχής στην οποία μετακινήθηκαν). Υπήρξαν μεγάλες αποδημίες από ανατολή προς δύση, στη διάρκεια των οποίων οι λαοί του Καυκάσου άλλαξαν την κουλτούρα και τη βιολογική ταυτότητα των αυτοχθόνων. Υπήρξαν οι μετακινήσεις των λεγόμενων "βαρβαρικών" φύλων που πλημμύρισαν τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και δημιούργησαν νέα βασίλεια και νέους πολιτισμούς, οι οποίοι ονομάστηκαν ακριβώς "ρωμαιοβαρβαρικοί" ή "ρωμαιογερμανικοί". Υπήρξε η ευρωπαϊκή αποδημία προς την αμερικανική ήπειρο, από τη μια πλευρά των ακτών της Ανατολής ως την Καλιφόρνια, από την άλλη, από τα νησιά της Καραϊβικής και το Μεξικό ως το άκρο του Cono Sur. Έστω και εν μέρει υπήρξε πολιτικά προσχεδιασμένη, μιλώ για αποδημία, γιατί οι λευκοί που ήλθαν από την Ευρώπη δεν είναι τόσο ότι πήραν τις συνήθειες και την κουλτούρα των ντόπιων, όσο ότι ίδρυσαν ένα νέο πολιτισμό στον οποίο ακόμη και οι ντόπιοι (όσοι επέζησαν) προσαρμόστηκαν.

Ουμπέρτο Έκο, Πέντε ηθικά κείμενα

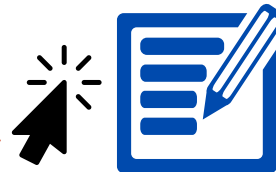

2

2

ΖΟΥΜΕ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οικογένεια

Οικογένεια είναι η θεσμοποιημένη κοινωνική ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους με φυσικούς δεσμούς και ζουν κάτω από την ίδια στέγη.

Η προσφορά της οικογένειας:

Η οικογένεια αποτελεί πρωτογενή φορέα κοινωνικοποίησης του παιδιού, γιατί διαμορφώνει την προσωπικότητα και την κοινωνική του υπόσταση στην πιο κρίσιμη ηλικία. Συγκεκριμένα:

- 1.** Εξασφαλίζει την υλική προστασία, τη διατροφή και τις λοιπές βιοτικές ανάγκες ιδίως των μικρών παιδιών.
- 2.** Συμβάλλει στην πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου με την ενεργοποίηση της νόησης, την καλλιέργεια της λογικής και της κρίσης του νέου ανθρώπου.
- 3.** Ηθικοποιεί τα άτομα με την προσέγγιση των ηθικών αξιών και την επιδίωξη της βίωσής τους.
- 4.** Κοινωνικοποιεί το νέο με την καλλιέργεια της κοινωνικής συνείδησης (τη συνεργασία, τη συλλογικότητα, την ανάληψη ευθυνών και ρόλων).
- 5.** Ενισχύει τη συναισθηματική και ψυχική ισορροπία του παιδιού, αφού μέσα της βιώνει τη στοργή, την αγάπη, τη φροντίδα, την αποδοχή.
- 6.** Αποτελεί παράγοντα αυτογνωσίας του παιδιού. Με τα κατάλληλα κίνητρα και ερεθίσματα γνωρίζει τα όριά του, τις δυνατότητές του, τα θετικά και αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα του.

<u>Η οικογένεια επιτυγχάνει το σκοπό της όταν:</u>	1. Επικρατούν αρμονικές σχέσεις στους συζύγους.
	2. Οι γονείς διακρίνονται από την ηθική τους ποιότητα.
	3. Έχουν ικανοποιητικό μορφωτικό επίπεδο.

Αίτια της κρίσης του θεσμού της οικογένειας:

Με τον όρο κρίση δεν εννοείται μόνο η διάλυση της οικογένειας αλλά και η αδυναμία να ανταποκριθεί στους βασικούς της ρόλους.

Οικονομικά:

- Το σύγχρονο καταναλωτικό πνεύμα, σε συνδυασμό με την αύξηση της ανεργίας, προκαλεί εσωτερικές τριβές και αντιπαραθέσεις ανάμεσα στα μέλη της.
- Οι μακροχρόνιες σπουδές και η καθυστέρηση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων τούς καθιστούν διστακτικούς στη δημιουργία οικογένειας.
- Η πολύωρη επαγγελματική απασχόληση αμβλύνει τη διάθεση για δημιουργία οικογένειας, γιατί οι σύζυγοι αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ποικίλες απαιτήσεις της.

Ψυχολογικά:

- Το αίσθημα του εγωισμού στις σχέσεις των δύο φύλων καθώς και οι πρώιμοι γάμοι ανώριμων παιδιών καταλήγουν τις περισσότερες φορές σε διάλυση.
- Η έλλειψη της πραγματικής αγάπης και το γενικότερο πνεύμα ελευθεριότητας που κυριαρχεί στις μέρες μας.
- Οι συγκρούσεις και οι αντιπαλότητες των γονιών αποτρέπουν τα παιδιά να δημιουργήσουν οικογένεια.

Κοινωνικά:

- Το γενικότερο κλίμα της αμφισβήτησης και της απόρριψης παραδοσιακών θεσμών καθώς και η άμβλυνση των ανθρώπινων σχέσεων περιόρισε τα περιθώρια εμπιστοσύνης των ανθρώπων μεταξύ τους.
- Η οικογένεια δεν είναι πια χώρος συνεύρεσης για συζήτηση και κοινή ψυχαγωγία, αφού οι παραδοσιακοί της ρόλοι ικανοποιούνται από άλλους φορείς.

Ηθικά:

- Η σταδιακή απομάκρυνση του ανθρώπου από ανθρωπιστικές αξίες και αρχές, η ταύτιση του ηθικού με το ωφέλιμο.
- Η ελευθεριότητα των ηθών και η γενικότερα κακώς εννοούμενη ελευθερία αμβλύνουν τη συνείδηση και συγχωρούν την ανευθυνότητα και την απρέπεια.

Πνευματικά:

- Ο άνθρωπος έπαψε να αποτελεί τη μεγαλύτερη αξία και κυριαρχεί ο υλισμός και ο ατομικισμός.
- Το ιδεολογικό χάσμα των νέων με τους μεγαλύτερους στην ηλικία εκφράζεται ως αντίδραση στο θεσμό της οικογένειας.

Ο ίδιος ο θεσμός της οικογένειας:

- Άλλαξε μορφή και προσπαθεί να προσαρμοστεί σε μια ρευστή κοινωνική πραγματικότητα.
- Η ισοτιμία των δύο συζύγων, η αλλαγή στις σχέσεις γονιών - παιδιών δε λειτουργούν ενισχυτικά στον οικογενειακό θεσμό.
- Τους ρόλους της ανέλαβαν άλλοι φορείς, όπως το σχολείο, τα ΜΜΕ. Τα πρότυπα, μάλιστα, που προβάλλουν τα ΜΜΕ ενισχύουν τη διασπαστική τάση των μελών της.

Μέτρα για τη διατήρηση του θεσμού της οικογένειας:

1. Παροχή κατάλληλης παιδείας, ανάπτυξη δημιουργικού διαλόγου, που καλλιεργεί τον αλληλοσεβασμό των δύο φύλων και την υπεύθυνη ανάληψη ευθυνών.
2. Επαγγελματική και οικονομική αποκατάσταση των νέων, ώστε άφοβα ν' αναλαμβάνουν τις οικογενειακές τους ευθύνες.
3. Συμμετοχή των παιδιών στην επίλυση των οικογενειακών προβλημάτων και αποφυγή του υπερπροστατευτισμού και της αρρωστημένης αγάπης των γονιών, που οδηγούν στην εξέγερση και αρκετές φορές στην απομάκρυνση από την οικογένεια.
4. Ανάπτυξη από την πολιτεία ειδικών προγραμμάτων οικογενειακής αγωγής.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τι είναι περίληψη

Περίληψη είναι η **συμπύκνωση** (η απόδοση με σύντομο τρόπο) του βασικού περιεχομένου ενός ευρύτερου κειμένου.

Στην περίληψη στόχος μας είναι να συγκρατήσουμε όλες τις βασικές πληροφορίες διαχωρίζοντας τα ουσιώδη (σημαντικά) στοιχεία από τα επουσιώδη (τα λιγότερο σημαντικά).

Η περίληψη μπορεί να λάβει πολλές μορφές. Μπορεί να είναι ο τίτλος ενός κειμένου, όπως επίσης και η σύντομη απόδοση του περιεχομένου ενός βιβλίου. Επίσης συναντάται σε ποικίλες περιπτώσεις της καθημερινής ζωής: σε τίτλους ειδήσεων, σε μικρές αγγελίες, σε διαφημίσεις, στα οπισθόφυλλα των βιβλίων, στη σύντομη απόδοση της υπόθεσης ενός θεατρικού έργου ή μιας κινηματογραφικής ταινίας κ.λπ

Η σημασία της περίληψης

Με την περίληψη:

α. Οξύνουμε την κριτική μας σκέψη, αφού, για να αποδώσουμε συνοπτικά ένα κείμενο, πρέπει να κατανοήσουμε το θέμα του (το νοηματικό του κέντρο) και να διαχωρίσουμε το αναγκαίο από το περιττό· αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μια εποχή στην οποία καταγιγίζομαστε από πληροφορίες.

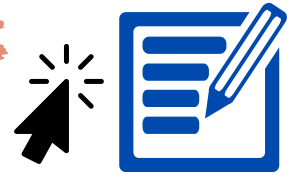
β. Εθιζόμαστε στη σύνταξη κειμένων που διακρίνονται από συνοχή και αλληλουχία νοημάτων.

γ. Μαθαίνουμε να πληροφορούμε τους άλλους με λιτό και περιεκτικό τρόπο για το περιεχόμενο ενός κειμένου, γεγονός που ευνοεί τη μεταξύ μας επικοινωνία.

Τα βασικά βήματα για τη συγγραφή περίληψης είναι:	α. Η προσεκτική ανάγνωση του κειμένου.
	β. Ο εντοπισμός του θεματικού του κέντρου.
	γ. Η μελέτη της δομής της παραγράφου του κειμένου και η υπογράμμιση των λέξεων-κλειδιών.
	δ. Η γραφή σύντομων πλαγιότιτλων σε κάθε παράγραφο.
	ε. Η γραφή της περίληψης, κατά την οποία πρέπει να δώσουμε προσοχή στα εξής σημεία: • Να ξεκινάμε με αναφορά στο κείμενο/συγγραφέα ή απευθείας. • Να χρησιμοποιούμε τις κατάλληλες συνδετικές λέξεις ή φράσεις. • Να αναφέρουμε την κύρια θέση και τις βασικές ιδέες του κειμένου. • Να μη μιμούμαστε τη γλώσσα και το ύφος του συγγραφέα, αλλά να προσπαθούμε να εκφραστούμε πρωτότυπα. • Να χρησιμοποιούμε το κατάλληλο πληροφοριακό ύφος (τυπικό, απρόσωπο) και να μη σχολιάζουμε το κείμενο. • Να εφαρμόζουμε σωστά τους γλωσσικούς κανόνες (ορθογραφία, σύνταξη, λεξιλόγιο κ.λπ.). • Να μην υπερβαίνουμε τον αριθμό των λέξεων που έχει οριστεί.

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

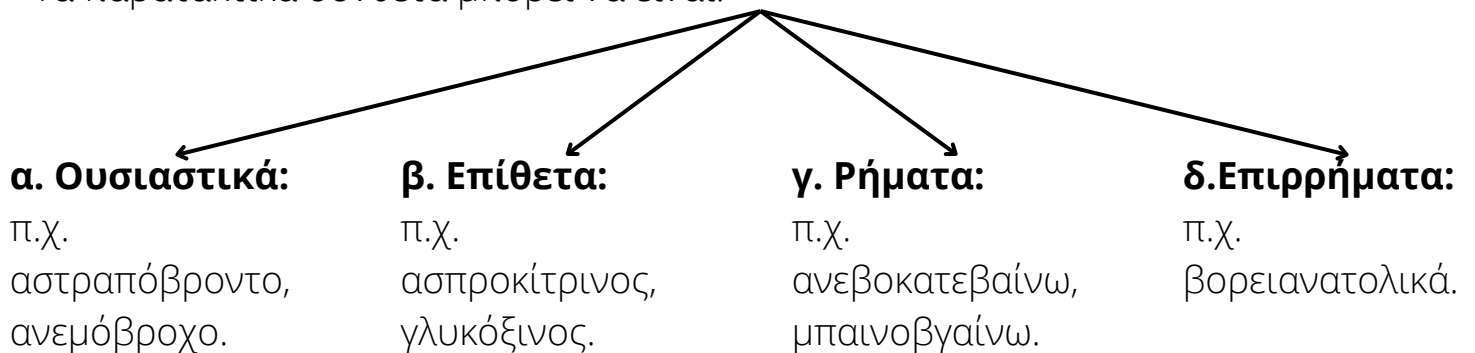
ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα σύνθετα κατά τη σημασία που έχουν χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Παρατακτικά σύνθετα

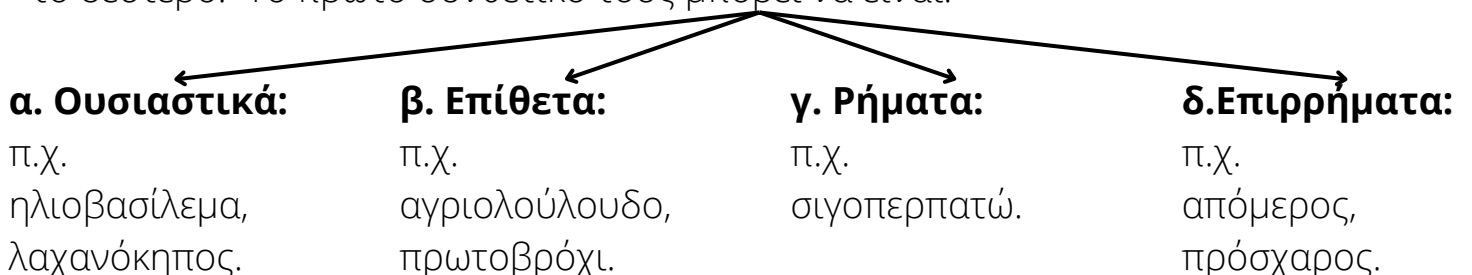
Παρατακτικά λέγονται τα σύνθετα που σημαίνουν ό,τι και τα δύο συνθετικά τους, ενωμένα με το σύνδεσμο και.

Τα παρατακτικά σύνθετα μπορεί να είναι:

2. Προσδιοριστικά σύνθετα

Προσδιοριστικά λέγονται τα σύνθετα των οποίων το πρώτο συνθετικό προσδιορίζει το δεύτερο. Το πρώτο συνθετικό τους μπορεί να είναι:

3. Κτητικά σύνθετα

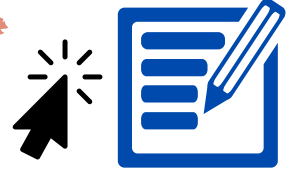
Κτητικά λέγονται τα σύνθετα που φανερώνουν εκείνον που έχει κάτι σαν δικό του, κτήμα του. Συνήθως το πρώτο συνθετικό είναι επίθετο, ενώ το δεύτερο είναι ουσιαστικό: π.χ. καλόκαρδος, γαλανομάτης.

4. Αντικειμενικά σύνθετα

Αντικειμενικά λέγονται τα σύνθετα που το ένα τους συνθετικό γίνεται αντικείμενο του άλλου, δηλαδή το ένα συνθετικό είναι ρήμα και το άλλο είναι ουσιαστικό και λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος: π.χ. χορτοφάγος = εκείνος που τρώει χόρτα.

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Χρόνος του ρήματος λέγεται ο ρηματικός τύπος που φανερώνει **πότε** γίνεται αυτό που σημαίνει το ρήμα και **πώς**.

Οι χρόνοι του ρήματος είναι οκτώ: ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος, παρακείμενος, υπερσυντέλικος, εξακολουθητικός μέλλοντας, στιγμιαίος μέλλοντας, και συντελεσμένος μέλλοντας.

Οι χρόνοι του ρήματος χωρίζονται σε κατηγορίες, όπως παρακάτω:

A'. Ως προς τη χρονική βαθμίδα, δηλαδή αν φανερώνουν παρόν, παρελθόν ή μέλλον, και είναι τριών ειδών: **α. παροντικοί, β. παρελθοντικοί και γ. μελλοντικοί.**

α. Παροντικοί:

Παροντικοί χρόνοι είναι ο **ενεστώτας** και ο **παρακείμενος**.

1. Ο ενεστώτας φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα με διάρκεια ή επανάληψη.

Π.χ. Διαβάζω λογοτεχνικά βιβλία.

2. Ο παρακείμενος φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα έγινε στο παρελθόν και η πράξη έχει τελειώσει την ώρα που μιλάμε. Ο παρακείμενος θεωρείται και παρελθοντικός χρόνος.

Π.χ. Έχω διαβάσει τα μαθήματά μου.

β. Παρελθοντικοί:

Παρελθοντικοί χρόνοι είναι ο **παρατατικός, ο αόριστος** και ο **υπερσυντέλικος**.

3. Ο παρατατικός φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα γινόταν στο παρελθόν εξακολουθητικά ή επαναλαμβανόμενα.

Π.χ. Όλο το πρωί διάβαζα ιστορία.

4. Ο αόριστος φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα έγινε στο παρελθόν και παρουσιάζεται συνοπτικά.

Π.χ. Διάβασα χθες εφημερίδα.

5. Ο υπερσυντέλικος φανερώνει πως εκείνο που σημαίνει το ρήμα ήταν τελειωμένο στο παρελθόν πριν γίνει κάτι άλλο.

Π.χ. Είχα διαβάσει, όταν ήρθε η θεία μου.

γ. Μελλοντικοί:

Μελλοντικοί χρόνοι είναι ο **εξακολουθητικός μέλλοντας, ο στιγμιαίος μέλλοντας** και ο **συντελεσμένος μέλλοντας**.

6. Ο εξακολουθητικός μέλλοντας φανερώνει κάτι που θα γίνεται στο μέλλον με αδιάκοπη συνέχεια ή επαναλαμβανόμενα.

Π.χ. Θα διαβάζω πολύ, για να πετύχω τους στόχους μου.

7. Ο στιγμιαίος μέλλοντας φανερώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον χωρίς συνέχεια ή επανάληψη.

Π.χ. Θα διαβάσω τις επαναληπτικές ασκήσεις για το διαγώνισμα.

8. Ο συντελεσμένος μέλλοντας φανερώνει κάτι που θα είναι τελειωμένο στο μέλλον, αφού πρώτα γίνει κάτι άλλο.

Π.χ. Θα έχω διαβάσει τις ασκήσεις ως το βράδυ.

Β'. Ως προς τον τρόπο, δηλαδή στο πώς παρουσιάζεται η ενέργεια του ρήματος. Έτσι, με βάση αυτή τη διάκριση, οι χρόνοι χωρίζονται ως εξής:

α. Εξακολουθητικοί: Όταν αυτό που σημαίνει το ρήμα παρουσιάζεται να γίνεται χωρίς διακοπή ή με επανάληψη.
Εξακολουθητικοί χρόνοι είναι ο **ενεστώτας**, ο **παρατατικός** και ο **εξακολουθητικός μέλλοντας**.

β. Στιγμιαίοι: Όταν αυτό που σημαίνει το ρήμα παρουσιάζεται σαν να έγινε ή πρόκειται να γίνει σε μια στιγμή.
Στιγμιαίοι χρόνοι είναι ο **αόριστος** και ο **στιγμιαίος μέλλοντας**.

γ. Συντελεσμένοι: Όταν αυτό που σημαίνει το ρήμα παρουσιάζεται σαν κάτι τελειωμένο.
Συντελεσμένοι χρόνοι είναι ο **παρακείμενος**, ο **υπερσυντέλικος** και ο **συντελεσμένος μέλλοντας**.

**Συνοπτικός πίνακας για τις σημασίες των χρόνων του ρήματος
(κατά τη χρονική βαθμίδα και τον τρόπο)**

Τρόποι του ρήματος	Χρονική βαθμίδα		
	α. στο παρόν	β. στο παρελθόν	γ. στο μέλλον
Εξακολουθητικός	Ενεστώτας ταξιδεύει	Παρατατικός ταξίδευε	Εξακολουθητικός μέλλοντας θα ταξιδεύει
Συνοπτικός (ή στιγμιαίος)		Αόριστος ταξίδεψε	Συνοπτικός μέλλοντας θα ταξιδέψει
Συντελεσμένος	Παρακείμενος έχει ταξιδέψει	Υπερσυντέλικος είχε ταξιδέψει	Συντελεσμένος μέλλοντας θα έχει ταξιδέψει

Γ'. Ως προς τον αριθμό των λέξεων του κάθε τύπου, οι χρόνοι είναι:

α. Μονολεκτικοί, όταν σχηματίζονται με μία λέξη.

Οι Μονολεκτικοί χρόνοι είναι τρεις: ο **ενεστώτας**, ο **παρατατικός** και ο **αόριστος**.

β. Περιφραστικοί, όταν σχηματίζονται με δύο ή τρεις λέξεις.

Οι Περιφραστικοί χρόνοι είναι πέντε: ο **εξακολουθητικός μέλλοντας**, ο **στιγμιαίος μέλλοντας**, ο **παρακείμενος**, ο **υπερσυντέλικος** και ο **συντελεσμένος μέλλοντας**.

Δ'. Οι χρόνοι στις άλλες εγκλίσεις

Οι χρόνοι των ρημάτων στις άλλες εγκλίσεις (υποτακτική και προστακτική) δεν έχουν τη σημασία που έχουν στην οριστική. Η σημασία τους διαφοροποιείται και εξαρτάται από το είδος της πρότασης στην οποία ανήκουν. Συγκεκριμένα:

1. Στις κύριες προτάσεις:

Η υποτακτική και η προστακτική αναφέρονται πάντοτε στο μέλλον.

Π.χ. Μακάρι να διαβάζεις με προσοχή.

2. Στις δευτερεύουσες προτάσεις: Η υποτακτική και η προστακτική αναφέρονται:

α. Στο παρόν, όταν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι παροντικού χρόνου.

Π.χ. Αδιαφορούν, για να κρύψουν την άγνοιά τους.

β. Στο παρελθόν, όταν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι παρελθοντικού χρόνου.

Π.χ. Αδιαφόρησαν, για να κρύψουν την άγνοιά τους.

γ. Στο μέλλον, όταν το ρήμα της κύριας πρότασης είναι μελλοντικού χρόνου.

Π.χ. Θα αδιαφορήσουν, για να κρύψουν την άγνοιά τους.

Τα Θέματα του ρήματος

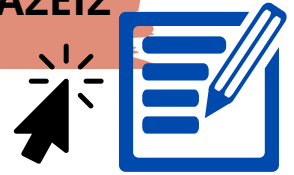
Τα θέματα του ρήματος είναι :	1. Το ενεστωτικό θέμα, με το οποίο σχηματίζονται οι εξακολουθητικοί χρόνοι: α. Ο ενεστώτας σ' όλες τις εγκλίσεις (ενεργητικής και παθητικής φωνής). β. Ο παρατατικός και ο εξακολουθητικός μέλλοντας στην οριστική (ενεργητικής και παθητικής φωνής).
	2. Το αοριστικό θέμα, με το οποίο σχηματίζονται οι στιγμιαίοι χρόνοι: α. Ο αόριστος σ' όλες τις εγκλίσεις (ενεργητικής και παθητικής φωνής). β. Ο στιγμιαίος μέλλοντας στην οριστική (ενεργητικής και παθητικής φωνής).

Η Αύξηση του ρήματος (στον παρατατικό και τον αόριστο)

α. Η αύξηση στα απλά ρήματα	1. Συλλαβική αύξηση : είναι ένα ε- ή η- εμπρός από το θέμα των ρημάτων που αρχίζουν από σύμφωνο: π.χ. λύνω, έ-λυνα, έ-λυσα / πίνω, έ-πινα, ήπια / θέλω, ή-θελα, ξέρω, ή-ξερα.
	2. Χρονική αύξηση: η μετατροπή του ε- σε ει ή η-: έχω, είχα / έρχομαι, ήρθα / είμαι, ήμουν. Όλα τα υπόλοιπα ρήματα που αρχίζουν από φωνήεν ή δίψηφο δεν παίρνουν αύξηση: ανάβω, άναψα / ορίζω, όρισα / εύχομαι, ευχόμουν.
β. Η αύξηση στα σύνθετα ρήματα	Εσωτερική αύξηση : είναι η συλλαβική αύξηση των σύνθετων ρημάτων που μπαίνει στην αρχή του δεύτερου συνθετικού και μόνο όταν τονίζεται: εκφράζω, εξ-έ-φρασα (αλλά εκ-φράσαμε) / εμπνέω, εν-έ-πνευσα (αλλά εμ-πνεύσαμε).

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Εγκλίσεις είναι οι μορφές του ρήματος που φανερώνουν πώς θέλουμε να παρουσιάσουμε αυτό που σημαίνει το ρήμα, δηλαδή ως κάτι πραγματικό, ως κάτι επιθυμητό ή ενδεχόμενο ή ως προσταγή.

Οι εγκλίσεις είναι τρεις :

η **Οριστική**, η **Υποτακτική** και η **Προστακτική**.

α. Η Οριστική παρουσιάζει αυτό που σημαίνει το ρήμα ως **κάτι βέβαιο** και **πραγματικό**.

Π.χ. Ο καθηγητής δεν ήρθε στο μάθημα.

Η οριστική είναι έγκλιση των προτάσεων κρίσεως και έχει **άρνηση δε(ν)**.

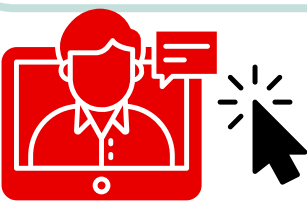
β. Η Υποτακτική παρουσιάζει αυτό που σημαίνει το ρήμα ως **ενδεχόμενο** και **επιθυμητό**.

Π.χ. Αν μπορέσω, θα έρθω να σε δω.

Η υποτακτική συνοδεύεται από τα μόρια να, ας καθώς και από τους συνδέσμους: αν, εάν, σαν, όταν, πριν, πριν να, μόλις, προτού, άμα, να, για να, μη(ν), μήπως.

Η υποτακτική, εκτός από τις κύριες σημασίες που έχει, μπορεί επίσης να σημαίνει **προτροπή, παραχώρηση, ευχή, απορία, απαγόρευση**.

Η υποτακτική είναι έγκλιση των προτάσεων επιθυμίας και έχει άρνηση **μη(ν)**.

γ. Η Προστακτική παρουσιάζει αυτό που σημαίνει το ρήμα ως **προσταγή**.

Π.χ. Ανοίξτε την πόρτα.

Η προστακτική, εκτός από τις κύριες σημασίες που έχει, μπορεί επίσης να σημαίνει **προτροπή, απαγόρευση, παράκληση, ευχή, κατάρα**.

Η προστακτική είναι έγκλιση των προτάσεων επιθυμίας και έχει **άρνηση μη(ν)**.

Σημείωση :

Η οριστική, η υποτακτική και η προστακτική έχουν διαφορετικούς τύπους για τα πρόσωπα κάθε αριθμού και γι' αυτό ονομάζονται **προσωπικές εγκλίσεις**.

3

3

ΦΙΛΟΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Φιλία

Φιλία είναι ο στενός, ελεύθερος ψυχικός δεσμός, δύο κυρίως, καμιά φορά και περισσότερων ατόμων που στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό, στην ανιδιοτελή αγάπη, στην εκτίμηση, στην αλληλοκατανόηση και στην αμοιβαία εμπιστοσύνη.

Προϋποθέσεις για τη δημιουργία της φιλίας:

1. Η ειλικρίνεια, η ανιδιοτέλεια, η αμοιβαία εμπιστοσύνη.
2. Η κατανόηση, η βαθιά ψυχική επαφή, η ισότητα, η ανταπόκριση, ο σεβασμός προς τον άλλο.
3. Η ύπαρξη κοινών ενδιαφερόντων, η έλλειψη εγωισμού, η υποχωρητικότητα αλλά και η αξιοπρέπεια, γενικότερα η ύπαρξη ήθους και στους δύο φίλους. Όλα αυτά δοκιμάζονται στο χρόνο και στις δύσκολες στιγμές.
4. Η συχνή επαφή μεταξύ των φίλων, γιατί αλλιώς «μάτια που δε βλ έπονται γρήγορα λησμονιούνται».

Αξία της φιλίας:

- 1.** Ο άνθρωπος έχει τη φυσική ανάγκη να επικοινωνήσει με τους άλλους, να ζητήσει ή να παράσχει συμπαράσταση και να σταθεί αλλ ηλέγγυος στις δύσκολες στιγμές.
- 2.** Ο φίλος παρέχει ψυχολογική υποστήριξη και με τη συντροφιά καταπολεμάται η μοναξιά, βιώνονται πολυποίκιλα συναισθήματα, τα άτομα ολοκληρώνονται ως προσωπικότητες· επιτυγχάνεται η ομαλότ ερη κοινωνικοποίηση του ατόμου.
- 3.** Με το διάλογο οι φίλοι οδηγούνται στις σωστότερες αποφάσεις σε θέματα ατομικά αλλά και ευρύτερου ενδιαφέροντος. Εξυπηρετείται έτσι το γεν ικότερο συμφέρον και η πρόοδος.
- 4.** Η φιλία οδηγεί στην ηθικοποίηση, λόγω του αλληλοσεβασμού και της προσπάθειας που καταβάλλει ο καθένας να ανταποκριθεί στις προσδοκίες του άλλου.
- 5.** Συμβάλλει στην απόκτηση της αυτογνωσίας γιατί:
 - Μέσω του φίλου γνωρίζουμε καλύτερα τον εαυτό μας.
 - Ο πραγματικός φίλος επισημαίνει ανυπόκριτα τα προτερήματα και τις αδυναμίες του άλλου.

Οι άνθρωποι σήμερα δεν έχουν φίλους, γιατί:

- 1.** Λείπει η αγάπη, ο αλtruισμός, το πραγματικό ενδιαφέρον για τον άλλο.
- 2.** Η υπερεργασία, το άγχος και η αβεβαιότητα δεν αφήνουν χρονικά περιθώρια για ανάπτυξη φιλικών δεσμών.
- 3.** Η κατανάλωση και η κατοχή υλικών αγαθών (υλιστικό πνεύμα) αποτελούν τον υπέρτατο στόχο των ανθρώπων, ενώ γενικότερα εμπορευματοποιούνται οι ανθρώπινες σχέσεις, οι οποίες βα σίζονται στο οικονομικό κέρδος.
- 4.** Κυριαρχεί ο ανταγωνισμός και η υποκρισία που δεν ενισχύουν την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων.
- 5.** Κυριαρχεί ο ανταγωνισμός και η υποκρισία που δεν ενισχύουν την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων.
- 6.** Η τηλεόραση στερεί από τους ανθρώπους το χρ όνο για ουσιαστική επικοινωνία.

Η φιλία των λαών:

- 1.** Συντείνει στην καταπολέμηση του ρατσισμού, του εθνικισμού, των προκαταλήψεων και γενικότερα των κάθε είδους στερεοτυπικών αντιλήψεων.
- 2.** Συμβάλλει στην ανάπτυξη δημιουργικού διαλόγου, εδραιώνει την ειρήνη, διευρύνει την κάθε είδους (οικονομική, πνευματική, καλλιτεχνική, αθλητική κ.λπ.) συνεργασία.

Ενότητα 3η - Γλώσσα Β' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
λύνω λύνεις λύνει λύνουμε (σπαν.-ομε) λύνετε λύνουν(ε)	έλυνα έλυνες έλυνε λύναμε λύνατε έλυναν / λύναν(ε)	έλυσα έλυσες έλυσε λύσαμε λύσατε έλυσαν / λύσαν(ε)
ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θα λύνω θα λύνεις θα λύνει θα λύνουμε (σπαν.-ομε) θα λύνετε θα λύνουν(ε)	θα λύσω θα λύσεις θα λύσει θα λύσουμε (σπαν.-ομε) θα λύσετε θα λύσουν(ε)	έχω λύσει / έχω λυμένο
		ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
		είχα λύσει / είχα λυμένο
		ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		θα έχω λύσει / θα έχω λυμένο

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν, για να...] λύνω λύνεις λύνει λύνουμε (σπαν.-ομε) λύνετε λύνουν(ε)	[να, όταν, για να...] λύσω λύσεις λύσει λύσουμε (σπαν.-ομε) λύσετε λύνουν(ε)	[να, όταν, για να...] έχω λύσει / έχω λυμένο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
- λύνε - - λύνετε -	- λύσε - - λύστε -

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
λύνοντας	έχοντας λύσει / έχοντας λυμένο

ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
λύνομαι λύνεσαι λύνεται λυνόμαστε λύνεστε / λυνόσαστε λύνονται	λυνόμουν(α) λυνόσουν(α) λυνόταν(ε) λυνόμαστε / λυνόμασταν λυνόσαστε / λυνόσασταν λυνόντουσαν	λύθηκα λύθηκες λύθηκε λυθήκαμε λυθήκατε λύθηκαν / λυθήκαν(ε)
ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θα λύνομαι θα λύνεσαι θα λύνεται θα λυνόμαστε θα λύνεστε / θα λυνόσαστε θα λύνονται	θα λυθώ θα λυθείς θα λυθεί θα λυθούμε θα λυθείτε θα λυθούν	έχω λυθεί / είμαι λυμένος
		ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
		είχα λυθεί / ήμουν λυμένος
		ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		θα έχω λυθεί / θα είμαι λυμένος

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν, για να...] λύνομαι λύνεσαι λύνεται λυνόμαστε λύνετε / λυνόσαστε λύνονται	[να, όταν, για να...] λυθώ λυθείς λυθεί λυθούμε λυθείτε λυθούν(ε)	[να, όταν, για να...] έχω λυθεί / είμαι λυμένος

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
- - - - λύνετε -	- λύσου - - λυθείτε -

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
-	λυμένος

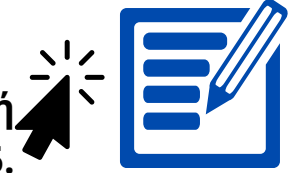

Ενότητα 3η - Γλώσσα Β' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

ΤΟ Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Το πρώτο συνθετικό μπορεί να είναι: **1. όνομα (ουσιαστικό ή επίθετο), 2. ρήμα, 3. αριθμητικό, 4. επίρρημα** και **5. πρόθεση**.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Όταν το α' συνθετικό είναι όνομα (ουσιαστικό ή επίθετο)

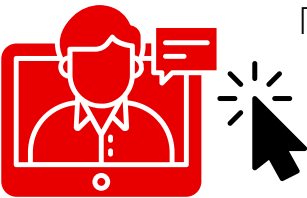
Όταν το α' συνθετικό είναι όνομα, ενώνεται με το β' συνθετικό με ένα φωνήεν. Το φωνήεν αυτό είναι συνήθως το **ο** και λέγεται **συνδετικό** φωνήεν.

Π.χ. γυναίκες + παιδιά => γυναικ**ό**παιδα

Όταν το αρχικό φωνήεν του β' συνθετικού είναι **α** ή **ο**, τότε το συνδετικό φωνήεν συνήθως χάνεται:

Π.χ. άρχοντας + άνθρωπος => αρχοντάνθρωπος

Τα επίθετα σε **-υς** ως α' συνθετικό διατηρούν το **-υ**, αλλά μπορούν να έχουν ως συνδετικό τα: **-ιο, -ο, -ι**.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Π.χ. πολύς + γλώσσα => πολύγλωσσος
βαρύς + μοίρα => βαριόμοιρος
μακρύς + στενός => μακρόστενος
βαρύς + ακούω => βαριακούω

Μερικά ονόματα, όταν γίνονται α' συνθετικά, παρουσιάζουν ανωμαλίες στο θέμα τους. Συγκεκριμένα:

γη	γη- γεω- γαι(ο)	γήπεδο, γήλοφος γεωγραφία, γεωλόγος γαιοκτήμονας, γαϊάνθρακες
χέρι	χερο- χειρο-	χεροδύναμος χειρόγραφο, χειροκρότημα
πατέρας	πατρο-	πατρογονικός, πατροπαράδοτος
μητέρα	μητρο-	μητρόπολη

καλός	καλο- καλλι-	καλοδέχομαι καλλιγραφία
μεγάλος	μεγαλο- μεγ(α)-	μεγαλοβδομάδα, Μεγαλόχαρη μεγαθήριο, μεγάφωνο

1. Όταν το α' συνθετικό είναι είναι ρήμα

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το α' συνθετικό είναι ρήμα, τότε στη σύνθεση μπαίνει συνήθως **το αοριστικό θέμα** του ρήματος και σπανιότερα το ενεστωτικό.

Π.χ. φεύγω (έ-φυγ-α) + πόνος = φυγόπονος
 χάνω (έ-χασ-α) + μέρα = χασομέρης
 μισώ + άνθρωπος = μισάνθρωπος

3. Όταν το α' συνθετικό είναι αριθμητικό

Τα αριθμητικά ως α' συνθετικά παίρνουν τους ακόλουθους τύπους:

ένα	μονο-	μονάκριβος, μονομάχος
δύο	δι- δισ-	δικέφαλος δισέγγονος
τρία	τρι- τρис-	τρίγωνο, τριφύλλι τρισευτυχισμένος
τέσσερα	τετρα-	τετράποδο, τετράγωνο

Τα αριθμητικά από το πέντε ως το ενενήντα έχουν συνδετικό φωνήεν **α**:

Π.χ. πεντ**ά**μορφη, εξ**ά**μηνο, Εφτ**ά**νησα, τριαντ**ά**φυλλο κτλ.

4. Όταν το α' συνθετικό είναι επίρρημα

Τα επιρρήματα σε -ω που γίνονται α' συνθετικά διατηρούν το **ω**, **εκτός** από το **χάμω**.

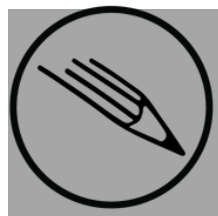
Π.χ. κάτω + σαγόνι = κατωσάγονο
 πάνω + φέρω = πανωφόρι
 αλλά χάμω + κλαδί = χαμόκλαδο

5. Όταν το α' συνθετικό είναι πρόθεση

Ως α' συνθετικά χρησιμοποιούνται οι ακόλουθες προθέσεις: **κατά, παρά, μετά, αντί, από, προς**. Όσες από αυτές τελειώνουν σε φωνήεν συνήθως το χάνουν όταν η επόμενη λέξη ξεκινάει από φωνήεν.

Π.χ. από + άνεμος = απάνεμος
παρά + όρμηση = παρόρμηση
μετά + εγγραφή = μετεγγραφή
μετά + κομίζω = μετακομίζω

Οι προθέσεις **κατά, μετά, αντί, από**, όταν το δεύτερο συνθετικό είναι λέξη που παλιά έπαιρνε δασεία, γίνονται αντίστοιχα **καθ-, μεθ-, ανθ-, αφ-** : π.χ. καθοδηγώ, μεθεπόμενος, ανθυγιεινός, αφοπλίζω.

Ενότητα 3η - Γλώσσα Β' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Τα ρήματα δεν κλίνονται όλα με τον ίδιο τρόπο. Στον ενεστώτα και στον παρατατικό παρουσιάζουν διαφορές

Π.χ. **Ενεστώτας** **Παρατατικός**

δένω

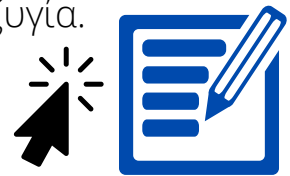
έδενα

απαντώ

απαντούσα

Τα ρήματα που κλίνονται με τον ίδιο τρόπο αποτελούν μια συζυγία.

Οι συζυγίες των ρημάτων είναι δύο :

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Πρώτη συζυγία

Στην πρώτη συζυγία ανήκουν τα ρήματα που τονίζονται :

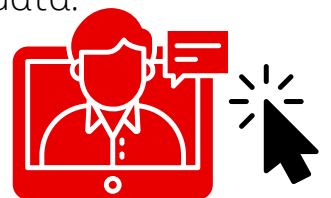
α. Στην **παραλήγουσα** στο α' πρόσωπο της οριστικής του **ενεργητικού ενεστώτα**.

Π.χ. λύνω, δένω,
γράφω, ντύνω.

β. Στην **προπαραλήγουσα** στο α' πρόσωπο της οριστικής **του παθητικού ενεστώτα**.

Π.χ. λύνομαι, δένομαι, γράφομαι,
χάνομαι.

Τα ρήματα αυτά τελειώνουν σε **-ω** στην ενεργητική φωνή και σε **-ομαι** στην παθητική φωνή. Στην πρώτη συζυγία ανήκουν τα περισσότερα ρήματα.

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

Δεύτερη συζυγία

Στην δεύτερη συζυγία ανήκουν τα ρήματα που τονίζονται :

α. Στην **λήγουσα** στο α' πρόσωπο της οριστικής του **ενεργητικού ενεστώτα**.

Π.χ. αγαπώ, τραγουδώ,
αδικώ, λυπώ.

β. Στην **παραλήγουσα** στο α' πρόσωπο της οριστικής **του παθητικού ενεστώτα**.

Π.χ. αγαπιέμαι, τραγουδιέμαι,
αδικούμαι, λυπούμαι.

Τα ρήματα αυτά τελειώνουν σε **-ώ** στην ενεργητική φωνή και σε **-ιέμαι ή -ούμαι** στην παθητική φωνή.

Η δεύτερη συζυγία χωρίζεται σε δύο τάξεις:

α. Στην **α' τάξη** ανήκουν όσα ρήματα έχουν καταλήξεις σε **-ώ** και **-ιέμαι**.

β. Στη **β' τάξη** ανήκουν όσα ρήματα έχουν καταλήξεις σε **-ώ** και **-ούμαι**.

Σημείωση :

Πολλά ρήματα της δεύτερης συζυγίας κλίνονται στην ενεργητική φωνή και κατά την πρώτη και κατά τη δεύτερη τάξη: μιλώ, -ας, -α και μιλώ, -είς, -εί / ζητώ, -άς, -ά και ζητώ, -είς, -εί.

Όμοια σχηματίζονται: βαρώ, βοηθώ, καρτερώ, κελαηδώ, κληρονομώ, κουβαλώ, κρατώ, λαχταρώ, παρηγορώ, πονώ, πουλώ, συγχωρώ, τηλεφωνώ, φορώ κ.ά.

Συγκεντρωτικός πίνακας κατάταξης των ρημάτων σε συζυγίες και τάξεις

	A' συζυγία	B' συζυγίας	
Ενεργητική φωνή	λύν-ω	α' τάξη	β' τάξη
		αγαπ-ώ	αδικ-ώ
Παθητική φωνή	λύν-ομαι	αγαπ-ιέμαι	αδικ-ούμαι

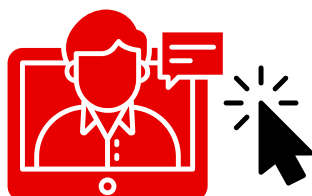
ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
αγαπώ αγαπάς αγαπά / αγαπάει αγαπούμε / αγαπάμε αγαπάτε αγαπούν(ε) / αγαπάν(ε)	αγαπούσα αγαπούσες αγαπούσε αγαπούσαμε αγαπούσατε αγαπούσαν	αγάπησα αγάπησες αγάπησε αγαπήσαμε αγαπήσατε αγάπησαν
ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θ' αγαπώ θ' αγαπάς θ' αγαπά / αγαπάει θ' αγαπούμε / αγαπάμε θ' αγαπάτε θ' αγαπούν(ε) / αγαπάν(ε)	θ' αγαπήσω θ' αγαπήσεις θ' αγαπήσει θ' αγαπήσουμε θ' αγαπήσετε θ' αγαπήσουν(ε)	έχω αγαπήσει / έχω αγαπημένο
		ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
		είχα αγαπήσει / είχα αγαπημένο
		ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		θα έχω αγαπήσει / θα έχω αγαπημένο

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν...] αγαπώ αγαπάς αγαπά / αγαπάει αγαπούμε / αγαπάμε αγαπάτε αγαπούν(ε) / αγαπάν(ε)	[να, όταν...] αγαπήσω αγαπήσεις αγαπήσει αγαπήσουμε αγαπήσετε αγαπήσουν(ε)	[να, όταν...] έχω αγαπήσει / έχω αγαπημένο

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
- αγάπα - - αγαπάτε -	- αγάπησε - - αγαπήστε -

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
αγαπώντας	έχοντας αγαπήσει / έχοντας αγαπημένο

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
αγαπιέμαι αγαπιέσαι αγαπιέται αγαπιόμαστε αγαπιέστε αγαπιούνται	αγαπιόμουν αγαπιόσουν αγαπιόταν αγαπιόμαστε αγαπιόσαστε αγαπιόνταν / αγαπιούνταν	αγαπήθηκα αγαπήθηκες αγαπήθηκε αγαπηθήκαμε αγαπηθήκατε αγαπήθηκαν
ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θ' αγαπιέμαι θ' αγαπιέσαι θ' αγαπιέται θ' αγαπιόμαστε θ' αγαπιέστε θ' αγαπιούνται	θ' αγαπηθώ θ' αγαπηθείς θ' αγαπηθεί θ' αγαπηθούμε θ' αγαπηθείτε θ' αγαπηθούν	έχω αγαπηθεί / είμαι αγαπημένος
		ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
		είχα αγαπηθεί / ήμουν αγαπημένος
		ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		θα έχω αγαπηθεί / θα είμαι αγαπημένος

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν...] αγαπιέμαι αγαπιέσαι αγαπιέται αγαπιόμαστε αγαπιέστε αγαπιούνται	[να, όταν...] αγαπηθώ αγαπηθείς αγαπηθεί αγαπηθούμε αγαπηθείτε αγαπηθούν	[να, όταν...] έχω αγαπηθεί / είμαι αγαπημένος

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
-	-
-	αγαπήσου
-	-
-	-
-	αγαπηθείτε
-	-

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
-	αγαπημένος

ΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΣΥΖΥΓΙΑΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΟΡΙΣΤΙΚΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

θεωρώ
θεωρείς
θεωρεί
θεωρούμε
θεωρείτε
θεωρούν(ε)

ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ

θεωρούσα
θεωρούσες
θεωρούσε
θεωρούσαμε
θεωρούσατε
θεωρούσαν(ε)

ΑΟΡΙΣΤΟΣ

θεώρησα
θεώρησες
θεώρησε
θεωρήσαμε
θεωρήσατε
θεώρησαν / θεωρήσαν(ε)

ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

θα θεωρώ
θα θεωρείς
θα θεωρεί
θα θεωρούμε
θα θεωρείτε
θα θεωρούν(ε)

ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

θα θεωρήσω
θα θεωρήσεις
θα θεωρήσει
θα θεωρήσουμε
θα θεωρήσετε
θα θεωρήσουν(ε)

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

έχω θεωρήσει / έχω
θεωρημένο

ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ

είχα θεωρήσει /
είχα θεωρημένο

ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ

θα έχω θεωρήσει /
θα έχω θεωρημένο

ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν...] θεωρώ θεωρείς θεωρεί θεωρούμε θεωρείτε θεωρούν(ε)	[να, όταν...] θεωρήσω θεωρήσεις θεωρήσει θεωρήσουμε θεωρήσετε θεωρήσουν(ε)	[να, όταν...] έχω θεωρήσει / έχω θεωρημένο

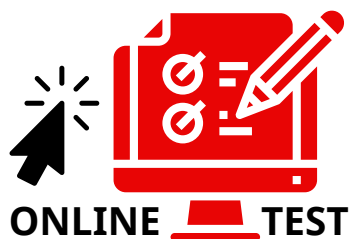
ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
- - - - θεωρείτε -	- θεώρησε - - θεωρήστε / θεωρήσετε -

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θεωρώντας	έχοντας θεωρήσει / έχοντας θεωρημένο

ΟΡΙΣΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
θεωρούμαι θεωρείσαι θεωρείται θεωρούμεθα θεωρείσθε θεωρούνται	(θεωρούμουν) - θεωρούνταν / εθεωρείτο (θεωρούμαστε) - θεωρούνταν / εθεωρούντο	θεωρήθηκα θεωρήθηκες θεωρήθηκε θεωρηθήκαμε θεωρηθήκατε θεωρήθηκαν / θεωρηθήκαν(ε)
ΕΞΑΚΟΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θα θεωρούμαι θα θεωρείσαι θα θεωρείται θα θεωρούμεθα θα θεωρείσθε θα θεωρούνται	θα θεωρηθώ θα θεωρηθείς θα θεωρηθεί θα θεωρηθούμε θα θεωρηθείτε θα θεωρηθούν(ε)	έχω θεωρηθεί / είμαι θεωρημένος
		ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ
		είχα θεωρηθεί / ήμουν θεωρημένος
		ΣΥΝΤΕΛ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
		θα έχω θεωρηθεί / θα είμαι θεωρημένος
ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ		
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
[να, όταν...] θεωρούμαι θεωρείσαι θεωρείται θεωρούμεθα θεωρείσθε θεωρούνται	[να, όταν...] θεωρηθώ θεωρηθείς θεωρηθεί θεωρηθούμε θεωρηθείτε θεωρηθούν(ε)	[να, όταν...] έχω θεωρηθεί / είμαι θεωρημένος

ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
- - - - θεωρείστε -	- θεωρήσου - - θεωρηθείτε -

ΜΕΤΟΧΗ	
ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
θεωρούμενος	θεωρημένος

4

4

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

Παιδεία - Εκπαίδευση

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παιδεία είναι η διαδικασία αγωγής που, με τη δια βίου παροχή γνώσεων και αξιών, στοχεύει στην πνευματική, ηθική και κοινωνική ολοκλήρωση του ανθρώπου.

Εκπαίδευση είναι η συστηματική και με συγκεκριμένες μεθόδους, μέσω παιδαγωγικών ιδρυμάτων κάθε βαθμίδας, διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και ανάπτυξης των πνευματικών, σωματικών και ηθικών ικανοτήτων του ανθρώπου.

Σημασία της παιδείας:

1. Αναπτύσσει πνευματικά τον άνθρωπο, βασική προϋπόθεση για την αυτογνωσία και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
2. Ηθικοποιεί το άτομο με την προβολή προτύπων, ιδανικών και αξιών.
3. Καλλιεργεί την κοινωνικότητα, με τη διαμόρφωση ανθρώπων που μπορούν και θέλουν να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο.
4. Διαμορφώνει ώριμες πολιτικές συνειδήσεις, με δημοκρατικό φρόνημα και φιλελεύθερες ιδέες.
5. Συμβάλλει στη γνώση και στη διατήρηση της παράδοσης και της εθνικής ταυτότητας, αλλά και στη συναδέλφωση των λαών με την αποφυγή των εθνικιστικών εξάρσεων, του ρατσισμού και των προκαταλήψεων για τους άλλους.
6. Αποτελεί παράγοντα αυτογνωσίας του παιδιού. Με τα κατάλληλα κίνητρα και ερεθίσματα γνωρίζει τα όριά του, τις δυνατότητές του, τα θετικά και αρνητικά στοιχεία του χαρακτήρα του.

**Προβλήματα
της σύγχρονης
ελληνικής
εκπαίδευσης:**

1. Έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής (παλαιά κτίρια και με ελλείψεις απαραίτητων εποπτικών χώρων, χώρων άθλησης κ.λπ.).

2. Καλλιεργεί τη μηχανιστική απομνημόνευση και παρέχει παρωχημένες και αποπροσανατολιστικές γνώσεις που:

- Δεν αναπτύσσουν την κριτική σκέψη και τη φαντασία.
- Δημιουργούν μαθητή-παθητικό δέκτη γνώσεων παρά προβληματισμένο και σκεπτόμενο άτομο.
- Δεν προκαλούν το ενδιαφέρον του σύγχρονου νέου.
- Εξυπηρετούν την εξειδίκευση κι όχι τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας.

3. Δεν παρέχει έγκυρο και ολοκληρωμένο επαγγελματικό προσανατολισμό, με αποτέλεσμα να παρατηρείται:

- Λανθασμένη επιλογή επαγγέλματος.
- Αύξηση των άνεργων πτυχιούχων, λόγω αναντιστοιχίας προσφοράς και ζήτησης εργασίας.

4. Πλημμελής έως ανύπαρκτη παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών με αποτέλεσμα:

- Την έλλειψη ουσιαστικού και δημιουργικού διαλόγου μαθητή-δασκάλου.
- Την εφαρμογή ξεπερασμένης δασκαλοκεντρικής μεθόδου διδασκαλίας.
- Την αυταρχική εκπαίδευση.

5. Η αξιολόγηση βασίζεται αποκλειστικά στην απόδοση του μαθητή σε συγκεκριμένη ύλη. Έτσι:

- Παραγνωρίζεται η συνολική προσωπικότητά του και δεν αξιοποιούνται οι επιμέρους κλίσεις του.
- Καλλιεργείται η βαθμοθηρία, σε συνδυασμό με την εντατικοποίηση των σπουδών.
- Η ευγενής άμιλλα μετατρέπεται σε ανταγωνισμό, που διευρύνεται αργότερα ως τρόπος κοινωνικής ζωής.

6. Παρά τη δωρεάν εκπαίδευση, υπάρχουν άνισες ευκαιρίες σπουδών που οφείλονται στη δυνατότητα των οικονομικά ισχυρών να παρακολουθούν μαθήματα σε σχολεία με περισσότερες και καλύτερης ποιότητας παροχές, ενώ αντίθετα δυσλειτουργούν τα σχολεία των δυσπρόσιτων περιοχών.

Τρόποι αντιμετώπισης των προβλημάτων:

1. Επαναπροσδιορισμός των στόχων της εκπαίδευσης με βάση:

- Τις διαχρονικές ανθρώπινες ανάγκες.
- Την εξέλιξη και τις ανάγκες της σύγχρονης ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας πραγματικότητας.

2. Καθιέρωση νέων μεθόδων διδασκαλίας με:

- Ενεργή συμμετοχή των μαθητών, με ουσιαστικό διάλογο και πρόθυμη συνεργασία σε μια κοινή με τους διδάσκοντες προσπάθεια για την προσέγγιση της γνώσης.
- Χρήση των Η/Υ και των άλλων μέσων υψηλής τεχνολογίας.

3. Αναμόρφωση και προσαρμογή του αναλυτικού προγράμματος στα πραγματικά δεδομένα λειτουργίας του σχολείου καθώς και στις απαιτήσεις της εποχής μας.

4. Η εκπαίδευση να στοχεύει στην:

- Κοινωνικοποίηση και πολιτικοποίηση των μαθητών.
- Καλλιέργεια και ανάπτυξη των διανοητικών ικανοτήτων.
- Προβολή προτύπων και ιδανικών.
- Καλλιέργεια της ευγενούς άμιλλας.

5. Συγγραφή κατάλληλων εγχειριδίων με σύγχρονο τρόπο έκφρασης, πλήρως ενημερωμένων και διατυπωμένων, με τρόπο που να αφήνουν αρκετά περιθώρια στο μαθητή για προσωπική ενασχόληση και έρευνα.

6. Ανθρωπιστικός προσανατολισμός της εκπαίδευσης.

7. Κατάλληλη επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών καθώς και επάνδρωση με σύγχρονο υλικοτεχνικό εξοπλισμό.

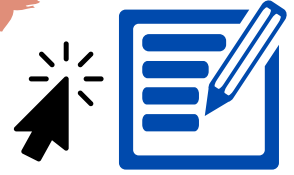
8. Παροχή σωστού επαγγελματικού προσανατολισμού από ειδικευμένο προσωπικό.

9. Χορήγηση των απαραίτητων οικονομικών πόρων και βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΜΕΤΑΒΑΤΑ ΡΗΜΑΤΑ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

1. Γενική αναφορά - Το αντικείμενο

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Η κάθε πρόταση έχει δύο κύριους όρους: το **υποκείμενο** και το **ρηματικό σύνολο ή κατηγορημα** (Ρ, Ρ + Α, Ρσυνδ. + Κ). Η έννοια του ρήματος συμπληρώνεται αφενός με το υποκείμενο και αφετέρου με το αντικείμενο. Τα ρήματα που φανερώνουν ότι το υποκείμενό τους ενεργεί λέγονται **ενεργητικά**.

α. Υπάρχουν ενεργητικά ρήματα, που δείχνουν ότι το υποκείμενο τους ενεργεί, αλλά η ενέργεια του δε μεταβαίνει σε άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα και λέγονται **αμετάβατα**.

Π.χ. Οι μαθητές γέλασαν.

β. Υπάρχουν και άλλα ενεργητικά ρήματα που δείχνουν ότι το υποκείμενο τους ενεργεί και η ενέργεια του μεταβαίνει σε άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα και λέγονται **μεταβατικά**.

Π.χ. Ο Γιώργος κτυπά την πόρτα.
Δε μου είπες την αλήθεια.

→ Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του υποκειμένου του μεταβατικού ρήματος λέγεται **αντικείμενο**. Το αντικείμενο βρίσκεται σε **πλάγια πτώση** (γενική ή αιτιατική).

2. Μορφές του αντικειμένου

Το αντικείμενο του ρήματος μπορεί να είναι:

- α. Ουσιαστικό** (με ή χωρίς άρθρο) => Ο διαιτητής τιμωρεί **τους ποδοσφαιριστές**.
- β. Ουσιαστικοποιημένο επίθετο** => Το κράτος βοηθάει **τους φτωχούς**.
- γ. Ουσιαστικοποιημένη μετοχή** => Όλοι σεβόμαστε **τους ηλικιωμένους**.
- δ. Αντωνυμία** => Δε βοήθησα **κανέναν**.
- ε. Ουσιαστικοποιημένη φράση** => Δε σταματούσαν **το πήγαινε έλα**.
- στ. Ουσιαστικοποιημένο ρήμα** => Πρόδωσε **τα πιστεύω** του.
- ζ. Ουσιαστικοποιημένο επίρρημα** => Φοβόταν **το αύριο**.
- η. Εμπρόθετος προσδιορισμός** => Ο Γιάννης μίλησε **με τον πατέρα** του.
- θ. Πρόταση** (δευτερεύουσα, με ή χωρίς άρθρο) => Είπε ότι **θα μου γράψει**.

3. Παράλειψη του αντικειμένου

Το αντικείμενο μπορεί να παραλείπεται όταν εννοείται εύκολα.

Π.χ. Κάνετε ή δεν κάνετε θορύβους; Κι αν κάνετε, γιατί κάνετε (ενν. θορύβους);
Άνοιξε (ενν. το παράθυρο) να μπει ο ήλιος στο δωμάτιο.

4. Μονόπτωτα ρήματα

Μονόπτωτα λέγονται τα μεταβατικά ρήματα που δέχονται **ένα αντικείμενο**, δηλαδή αυτά που χρειάζονται ως συμπλήρωμα μία μόνο πλάγια πτώση ονόματος. Το αντικείμενο των μονόπτωτων ρημάτων μπορεί να βρίσκεται σε:

α. Αιτιατική, που διακρίνεται σε:

- **Εξωτερικό:** π.χ. Ο κηπουρός φροντίζει **τον κήπο**.
- **Εσωτερικό ή σύστοιχο** (= λέγεται το αντικείμενο που είναι μια λέξη από την ίδια ρίζα με το ρήμα ή που έχει σημασία συγγενική με αυτό. Με το σύστοιχο αντικείμενο εκφράζεται εντονότερα η έννοια του ρήματος).

Π.χ. Παίξατε σκληρό **παιχνίδι**.

Μη λες μεγάλα **λόγια**.

- * Πολλές φορές το σύστοιχο αντικείμενο παραλείπεται και μένει μόνο ο **επιθετικός του προσδιορισμός ως σύστοιχο αντικείμενο**.

Π.χ. Χόρεψα **τον καλαματιανό**.

β. Γενική

Π.χ. Ο Πέτρος μοιάζει **του πατέρα**.

Στα μονόπτωτα ρήματα που συντάσσονται με γενική, πολλές φορές στη θέση της γενικής υπάρχει **εμπρόθετο αντικείμενο**, δηλαδή ένας εμπρόθετος προσδιορισμός που σχηματίζεται με μια από τις προθέσεις **από, με, σε + αιτιατική**.

Π.χ. **Του** μίλησε άσχημα. => Μίλησε **στον αδερφό** του άσχημα.

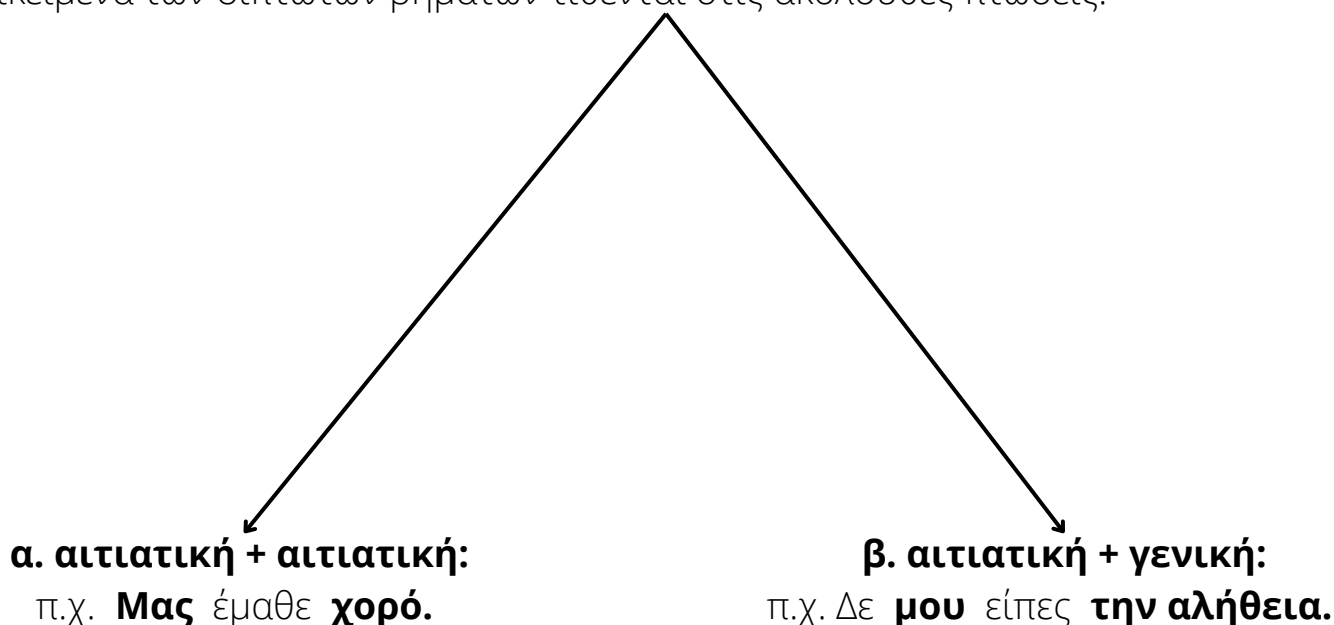
Σημείωση :

Συχνά έχουμε δύο ή περισσότερα αντικείμενα στην ίδια πτώση που συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά ή βρίσκονται σε σχήμα ασύνδετο. Όλα μαζί συμπληρώνουν την έννοια του ρήματος κατά τον ίδιο τρόπο και θεωρούνται ως μια πτώση-συμπλήρωμα της έννοιας του ρήματος και γι' αυτό το ρήμα δεν είναι δίπτωτο αλλά **μονόπτωτο**.

Π.χ. Ο μαθητής αγόρασε βιβλία, τετράδια, μολύβια.

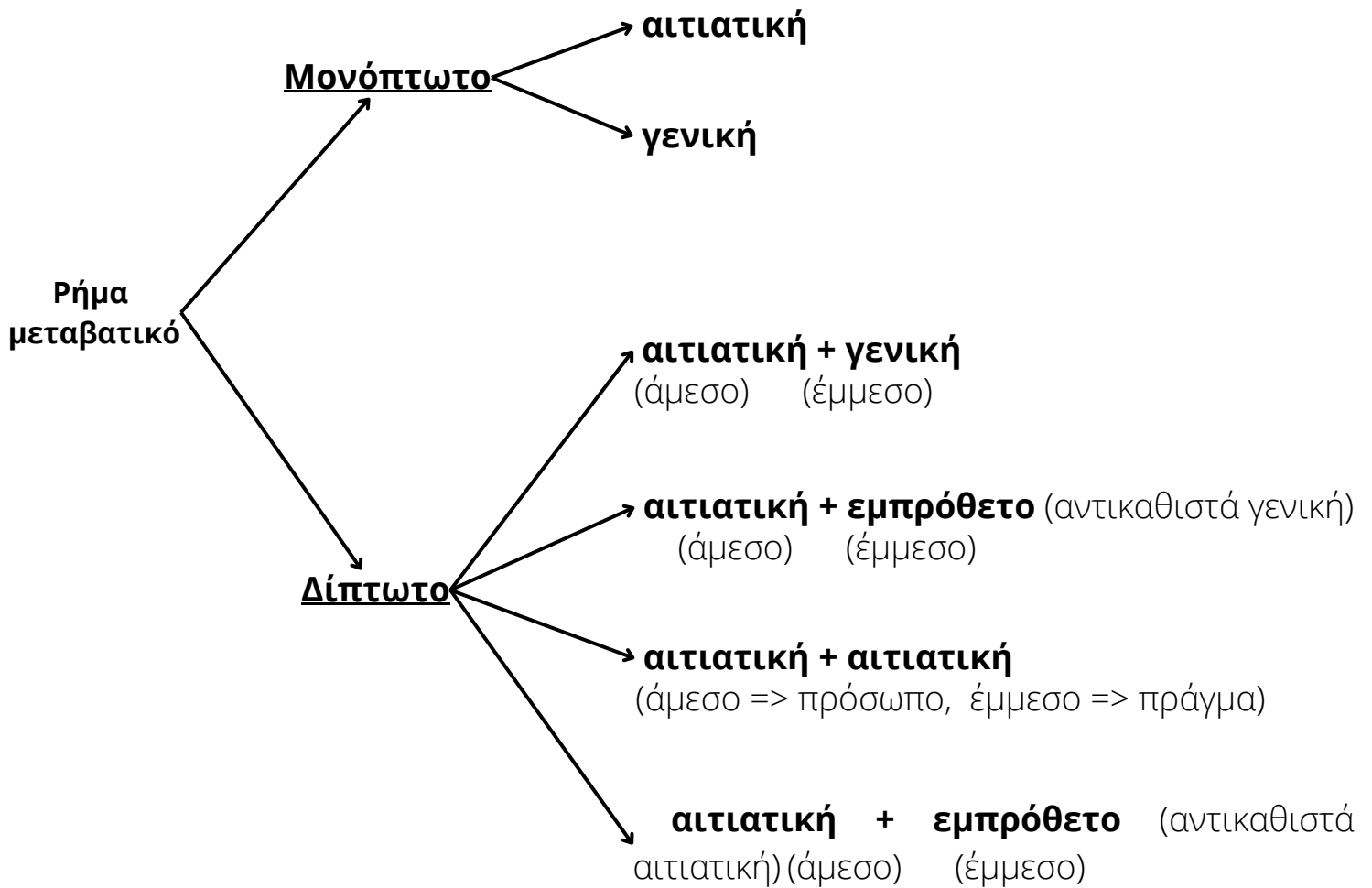
5. Δίπτωτα ρήματα

Δίπτωτα λέγονται τα μεταβατικά ρήματα που δέχονται **δύο αντικείμενα**. Εκείνο το αντικείμενο στο οποίο μεταβαίνει πρωταρχικά η ρηματική ενέργεια λέγεται **άμεσο**, ενώ εκείνο στο οποίο η ενέργεια μεταβαίνει συμπληρωματικά λέγεται **έμμεσο**. Τα αντικείμενα των δίπτωτων ρημάτων τίθενται στις ακόλουθες πτώσεις:

- **Άμεσο** είναι το αντικείμενο **σε αιτιατική**.
- Ανάμεσα σε **δύο αιτιατικές άμεσο** είναι αυτή που δηλώνει **πρόσωπο**, ενώ **έμμεσο** αυτή που δηλώνει **πράγμα**.
- Ανάμεσα σε **δύο αιτιατικές που δηλώνουν πράγμα έμμεσο** αντικείμενο είναι η αιτιατική που μπορεί να αντικατασταθεί **από εμπρόθετο αντικείμενο**.
Π.χ. Φόρτωσε **το κάρο ξύλα** > Φόρτωσε **το κάρο** (άμεσο) **με ξύλα** (έμμεσο).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

6. Γενική Προσωπική

Γενική_προσωπική ονομάζεται **η γενική προσωπικής αντωνυμίας ή γενική ονόματος προσώπου**, η οποία συνοδεύει **απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις** (φαίνεται, πρέπει, είναι δύσκολο, είναι γραφτό κ.ά.) **ή και ρήματα μεταβατικά ή αμετάβατα**, στα οποία όμως δε μπορεί να είναι αντικείμενο. Η γενική προσωπική φανερώνει το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται η έννοια του ρήματος και δηλώνει ότι αυτό συμμετέχει σε ό,τι εκφράζει το ρήμα ή δέχεται ωφέλεια ή βλάβη από αυτό που σημαίνει η πρόταση.

Π.χ. **Μου** χρειάζεται ξεκούραση.

Μου είναι δύσκολο να το κάνω.

Να **μου** φιλήσεις τα παιδιά.

ΟΙ ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Διάθεση του ρήματος λέγεται η ιδιότητα αυτή του ρήματος να δείχνει κάθε φορά τι κάνει ή τι παθαίνει ή σε ποια κατάσταση βρίσκεται το υποκείμενο.

Οι διαθέσεις του ρήματος είναι τέσσερις :

α. ενεργητική, β. μέση, γ. παθητική και δ. ουδέτερη:

α. Ρήματα με ενεργητική διάθεση ή ενεργητικά λέγονται εκείνα που σημαίνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί (η ενέργεια όμως δεν επιστρέφει σε αυτό):

Π.χ. Ο γεωργός οργώνει το χωράφι.

β. Ρήματα με μέση διάθεση ή μέσα λέγονται εκείνα που σημαίνουν ότι το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργεια γυρίζει σ' αυτό:

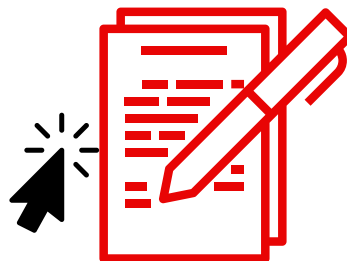
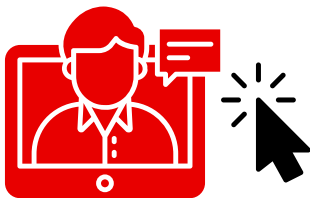
Π.χ. Ο Γιάννης ντύνεται.

γ. Ρήματα με παθητική διάθεση ή παθητικά λέγονται εκείνα που σημαίνουν ότι το υποκείμενο δέχεται μιαν ενέργεια από άλλο πρόσωπο ή πράγμα, δηλαδή παθαίνει κάτι:

Π.χ. Το δέντρο ξεριζώθηκε από τον αέρα.

δ. Ρήματα με ουδέτερη διάθεση ή ουδέτερα λέγονται εκείνα που σημαίνουν ότι το υποκείμενο ούτε ενεργεί ούτε παθαίνει παρά βρίσκεται απλά σε μια κατάσταση:

Π.χ. Το παιδί κοιμάται.

5

5

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Εργασία - Επάγγελμα

1)Εργασία είναι η μεθοδική και υπεύθυνη σωματική ή πνευματική προσπάθεια του ανθρώπου, που αποβλέπει στη δημιουργία υλικών, πνευματικών και ηθικών αγαθών, για την ικανοποίηση των αναγκών του.

Μορφές: σωματική, πνευματική, μεικτή ή ατομική, ομαδική.

2)Ανεργία είναι η κατάσταση του ατόμου, που παραμένει χωρίς εργασία περισσότερο από ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα, αν και έχει τις απαραίτητες ικανότητες, τη διάθεση και την προθυμία να εργασθεί.

3) Επαγγελματικός προσανατολισμός είναι η συστηματική και επιστημονική μεγάλης διάρκειας βοήθεια προς το άτομο, ώστε να γνωρίσει τον εαυτό του, και, αξιοποιώντας τις ικανότητές του, να επιλέξει το επάγγελμα που ταιριάζει στην προσωπικότητά του.

Σημασία της εργασίας:

Η προσφορά της εργασίας είναι σημαντική για τον άνθρωπο.

1. Στον Πνευματικό τομέα: Με την εργασία:

- 1.** Αναπτύσσονται οι επιστήμες, τα γράμματα, οι τέχνες.
- 2.** Καλλιεργείται η κριτική σκέψη και η δημιουργική φαντασία, ώστε ο άνθρωπος να γίνεται πιο ικανός και πιο δραστήριος.
- 3.** Ο άνθρωπος οδηγείται στην αυτογνωσία και ανακαλύπτει άγνωστες πτυχές της προσωπικότητάς του, ικανότητες και αδυναμίες.

2. Στον Ηθικό τομέα:

- 1.** Ηθικοποιείται το άτομο, γιατί, επικοινωνώντας με τους άλλους, καλλιεργεί την ανθρωπιά, την ειλικρίνεια, τον ετεροσεβασμό και τον αυτοσεβασμό.
- 2.** Περιορίζονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας, γιατί ο εργαζόμενος καλύπτει τις βιοτικές του ανάγκες.
- 3.** Αναπτύσσει την ευγενή άμιλλα, την υπομονή, την επιμονή, τη μεθοδικότητα, δίνει την ηθική ικανοποίηση, τη χαρά της δημιουργίας.
- 4.** Εξευγενίζει και ολοκληρώνει τον άνθρωπο, γιατί δίνει νόημα και περιεχόμενο στη ζωή του εργαζόμενου και τον οδηγεί στο ωραίο και στο καλό.

3. Στον Κοινωνικό τομέα: Με την εργασία:

- 1.** Κοινωνικοποιείται το άτομο, γιατί αντιλαμβάνεται την ανάγκη της συνεργασίας για την υλοποίηση των στόχων (εντάσσει το εγώ στο εμείς).
- 2.** Καλλιεργείται ο διάλογος, η ανεκτικότητα, η συνέπεια, απαραίτητες προϋποθέσεις για την κοινωνική ζωή.
- 3.** Προάγεται η κοινωνική ζωή με την προσφορά των εργαζομένων, αλλά και ευαισθητοποιείται το άτομο και ενεργοποιείται στα ευρύτερα κοινωνικά προβλήματα.

4. Στον Πολιτικό τομέα:

- 1.** Το άτομο αποκτά πολιτική συνείδηση, γιατί η εργασία είναι πολιτική πράξη, και απευθύνεται στο σύνολο.
- 2.** Οργανώνεται σε συλλόγους και συνδικαλιστικές ενώσεις για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του.

5. Στον Οικονομικό τομέα: Η εργασία:

1. Εξασφαλίζει οικονομικά το άτομο και οδηγεί στην κοινωνική ευημερία.
2. Συνεπάγεται την οικονομική ανεξαρτησία, η οποία είναι προϋπόθεση της ελευθερίας.

6. Στον Ψυχολογικό τομέα: Ο άνθρωπος αισθάνεται:

1. Ευτυχισμένος, γιατί πραγματώνει τους στόχους του.
2. Εσωτερική ικανοποίηση και ψυχική πληρότητα, με την προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο.
3. Αυτοπεποίθηση, όταν βλέπει ότι το έργο του έχει κοινωνική αποδοχή.

Αιτίες της ανεργίας:

- 1.** Η μηχανοποίηση της εργασίας και η αυτοματοποίηση της παραγωγής παραγκωνίζουν το ανθρώπινο δυναμικό.
- 2.** Η αυστηρή εξειδίκευση οδηγεί στην ανεργία όσους δεν είναι επαρκώς καταρτισμένοι στα νέα εργασιακά δεδομένα.
- 3.** Η έλλειψη ορθού επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο οδηγεί τους νέους σε ορισμένα παραδοσιακά επιφανή επαγγέλματα, που όμως έχουν ήδη κορεστεί.
- 4.** Η αύξηση των εισαγωγών και η μείωση των εξαγωγών -αποτέλεσμα της παγκόσμιας επικράτησης των μονοπωλίων και των ολιγοπωλίων- οδηγούν σε οικονομικό μαρασμό τις μικρές επιχειρήσεις.
- 5.** Η κακή ελληνική οικονομία, λόγω της έλλειψης ενιαίας οικονομικής πολιτικής και της εκπόνησης προγραμμάτων για νέες θέσεις εργασίας.
- 6.** Ο πληθωρισμός μειώνει την αγοραστική δύναμη του νομίσματος, με αποτέλεσμα την αδυναμία αγοράς προϊόντων.
- 7.** Ο περιορισμός των εργαζομένων από τους εργοδότες, προκειμένου να αυξήσουν τα δικά τους κέρδη.
- 8.** Η πληθυσμιακή αύξηση και η μετακίνηση στη χώρα μας ξένου εργατικού δυναμικού.
- 9.** Η εγκατάλειψη της υπαίθρου χωρίς ανάλογη βιομηχανική ανάπτυξη δημιούργησε ένα διογκωμένο τριτογενή τομέα (δημόσιες υπηρεσίες), στον οποίο κυριαρχεί συχνά η αναξιοκρατία -τα κόμματα δε διορίζουν τους άξιους αλλά τους ψηφοφόρους τους- ενώ ενισχύεται παράλληλα η πολυθεσία που πλήττει κυρίως τους νέους.
- 10.** Η ένταξη της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία αύξησε την προσφορά «εργατικών χεριών».

Η αναγκαιότητα του επαγγελματικού προσανατολισμού στις μέρες μας:

- 1.** Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας δημιουργούνται συνεχώς νέα επαγγέλματα και ειδικότητες, ώστε είναι αδύνατη η εν ημέρωση του νέου με άλλο τρόπο.
- 2.** Η επιλογή του επαγγέλματος είναι από τις σημαντικότερες αποφάσεις του ανθρώπου, την οποία καλείται να πάρει ο νέος σε μια ηλικία που δεν είναι ακόμα απόλυτα ώριμος, ενώ δέχεται συγχρόνως επιδράσεις από το άμεσο ή και ευρύτερο περιβάλλον, που δεν τον οδηγούν στην καλύτερη γι' αυτόν απόφαση.
- 3.** Ο πολυκαταμερισμός της εργασίας, η μεγάλη εξειδίκευση και οι συνακόλουθες αυξημένες απαιτήσεις επιβάλλουν την ανάλογη με τις ικανότητες και τις κλίσεις επιλογή επαγγέλματος.

Παράγοντες που επηρεάζουν την εκλογή του επαγγέλματος:

I. Προσωπικοί:

- 1.** Τα σωματικά προσόντα, η υγεία και η αρτιμέλεια.
- 2.** Η σχολική επίδοση, οι κλίσεις και οι διανοητικές ικανότητες.
- 3.** Η προσωπικότητα του νέου.
- 4.** Αξίες και ανάγκες στις οποίες δίνει προτεραιότητα.

II. Κοινωνικοί:

- 1.** Η οικογένεια.
- 2.** Το σχολείο.
- 3.** Το κοινωνικό περιβάλλον.
- 4.** Το φυσικό περιβάλλον.
- 5.** Οι εργασιακές ανάγκες της διεθνούς αγοράς εργασίας.

Ενότητα 5η - Γλώσσα Β' Γυμνασίου - ΘΕΩΡΙΑ

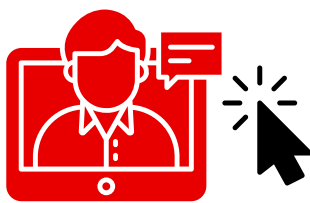

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ (ΜΕ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ)

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Θετικό	Συγκριτικό		
	Μονολεκτικό	Περιφραστικό	
δυνατός επιρρ.: δυνατά	δυνατότερος δυνατότερα	πιο δυνατός δυνατότατα	
Υπερθετικό			
Απόλυτο		Σχετικό	
Μονολεκτικό	Περιφραστικό	Μονολεκτικό	Περιφραστικό
δυνατότατος δυνατότατα	(πάρα) πολύ δυνατός (πάρα) πολύ δυνατά	ο δυνατότερος -	ο πιο δυνατός -

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

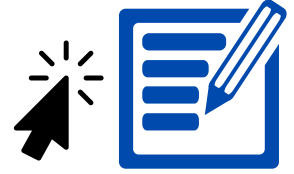
Θετικό	Συγκριτικό		
	Μονολεκτικό	Περιφραστικό	
γλυκύς επιρρ.: γλυκιά	γλυκύτερος γλυκύτερα	πιο γλυκύς πιο γλυκιά	
Υπερθετικό			
Απόλυτο		Σχετικό	
Μονολεκτικό	Περιφραστικό	Μονολεκτικό	Περιφραστικό
γλυκύτατος γλυκύτατα	(πάρα) πολύ γλυκύς (πάρα) πολύ γλυκιά	ο γλυκύτερος -	ο πιο γλυκύς -

Θετικό	Συγκριτικό		
	Μονολεκτικό	Περιφραστικό	
ακριβής επιρρ.: ακριβώς	ακριβέστερος ακριβέστερα	πιο ακριβής πιο ακριβώς	
Υπερθετικό			
Απόλυτο		Σχετικό	
Μονολεκτικό	Περιφραστικό	Μονολεκτικό	Περιφραστικό
ακριβέστατος ακριβέστατα	(πάρα) πολύ ακριβής (πάρα) πολύ ακριβώς	ο ακριβέστερος -	ο πιο ακριβής -

Θετικό		Συγκριτικό	
		Μονολεκτικό	Περιφραστικό
μετοχή: στεναχωρημένος		-	πιο στεναχωρημένος
Υπερθετικό			
Απόλυτο		Σχετικό	
Μονολεκτικό	Περιφραστικό	Μονολεκτικό	Περιφραστικό
-	(πάρα) πολύ στεναχωρημένος	-	ο πιο στεναχωρημένος

ΤΟ Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Το β' συνθετικό μπορεί να είναι:

1. ουσιαστικό, 2. επίθετο, 3. ρήμα, 4. μετοχή και 5. επίρρημα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ

1. Όταν το β' συνθετικό είναι ουσιαστικό

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το β' συνθετικό είναι ουσιαστικό, τότε η σύνθετη λέξη μπορεί να είναι **ουσιαστικό, επίθετο και επίρρημα.**

Π.χ. άνεμος + μύλος = ανεμόμυλος (ουσιαστικό)

καλή + τύχη = καλότυχος (επίθετο)

πίσω + πλάτη = πισώπλατα (επίρρημα)

Ορθογραφία: Οι λέξεις οδύνη, όλεθρος, ομαλός, όνομα, οροφή και ορυχείο γράφονται με **ω** αντί με **ο**, όταν γίνονται β' συνθετικά: π.χ. ανώδυνος, πανωλεθρία, ανώμαλος, ανώνυμος, διώροφος, μεταλλωρυχείο.

2. Όταν το β' συνθετικό είναι επίθετο

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το β' συνθετικό είναι επίθετο, τότε και η σύνθετη λέξη είναι **επίθετο** και έχει καταλήξεις: α. **-ος, -η, -ο**, β. **-ιος, -ια, -ιο**.

Π.χ. στενός + μακρύς = στενόμακρος

επί + ουράνιος = επουράνιος

3. Όταν το β' συνθετικό είναι ρήμα

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το β' συνθετικό είναι ρήμα, τότε η σύνθετη λέξη μπορεί να είναι **ρήμα, ουσιαστικό ή επίρρημα.**

Π.χ. τρέμω + σβήνω = τρεμοσβήνω (ρήμα)

νερό + χύνω = νεροχύτης (ουσιαστικό)

μόνος + ρουφώ = μονορούφι (επίρρημα)

4. Όταν το β' συνθετικό είναι μετοχή

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το β' συνθετικό είναι μετοχή, τότε η σύνθετη λέξη παραμένει **μετοχή**.

Π.χ. κόσμος + γυρισμένος = κοσμογυρισμένος

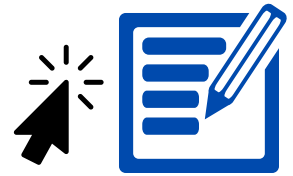
5. Όταν το β' συνθετικό είναι επίρρημα

Όταν σε μια σύνθετη λέξη το β' συνθετικό είναι επίρρημα, τότε η σύνθετη λέξη παραμένει **επίρρημα** και διατηρεί την κατάληξη του επιρρήματος ή παίρνει κατάληξη **-α**.

Π.χ. προ + χθες = προχθές
όλος + γύρω = ολόγυρα

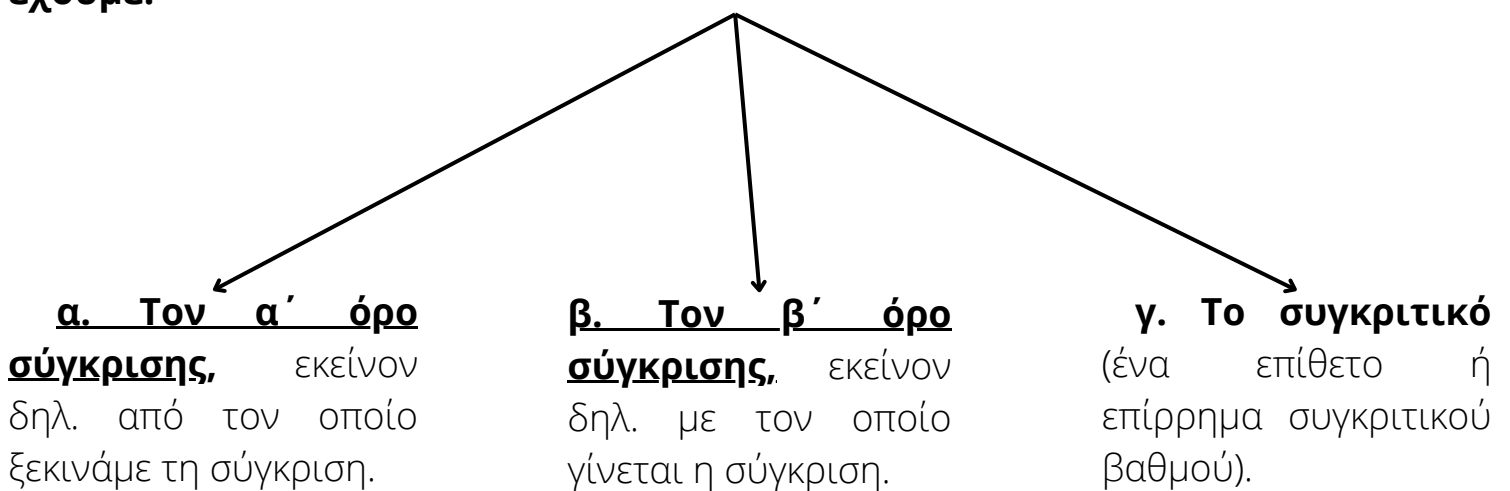
Η ΣΥΓΚΡΙΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ

ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Όταν συγκρίνουμε δύο πρόσωπα, πράγματα, ιδιότητες, καταστάσεις κτλ., έχουμε:

Π.χ.

α' όρος **συγκρ.** **β' όρος**
Ο Όλυμπος είναι ψηλότερος από τον Κίσαβο.

Ο β' όρος σύγκρισης

1. Εκφέρεται:

α. από + αιτιατική

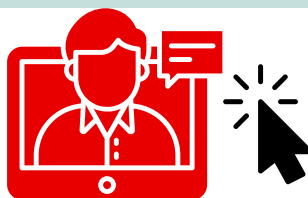
Π.χ. Η βροχή είναι προτιμότερη **από το χιόνι.**

β. παρά + όμοια πτώση ή όμοιο τρόπο με τον α' όρο

Π.χ. Να πας **εσύ** καλύτερα **παρά εγώ.**

Νηστικός καλύτερα **παρά κακοντυμένος.**

Έβλαψε περισσότερο **παρά ωφέλησε.**

➤ Με τα συγκριτικά επίθετα **μεγαλύτερος, μικρότερος, ανώτερος, κατώτερος, καλύτερος** ο β' όρος, όταν είναι **προσωπική αντωνυμία**, συνήθως εκφέρεται με τον **εγκλιτικό τύπο της γενικής**.

Π.χ. Η Άννα είναι μεγαλύτερή **μου**.

Οι φίλοι μου είναι μικρότεροί **μου**.

2. Παραλείπεται, όταν εννοείται εύκολα.

Π.χ. **Σήμερα** είμαι καλύτερα (ενν. από χτες)

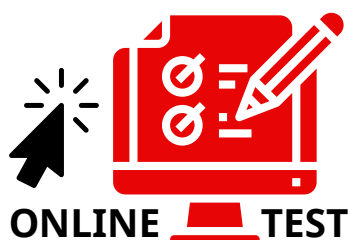
Να φύγει καλύτερα (ενν. παρά να μείνει).

3. Εκφέρεται βραχυλογικά

Π.χ. Οι βαθμοί του Γιάννη είναι υψηλότεροι από του Γιώργου (ενν. από τους βαθμούς του Γιώργου).

Ο β' όρος της σύγκρισης είναι ομοειδής με τον πρώτο:

- Αν ο α' όρος είναι ουσιαστικό και ο β' όρος είναι ουσιαστικό.
- Αν ο α' όρος είναι επίθετο και ο β' όρος είναι επίθετο.
- Αν ο α' όρος είναι ρήμα και ο β' όρος είναι ρήμα.
- Αν ο α' όρος είναι πρόταση και ο β' όρος είναι πρόταση.
- Αν ο α' όρος είναι επίρρημα και ο β' όρος είναι επίρρημα κ.ο.κ.

6

6

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΩ, ΕΝΗΜΕΡΩΝΟΜΑΙ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΟΥΜΑΙ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΗΓΕΣ (ΜΜΕ, ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΚΤΛ.)

Α. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι το σύνολο του έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου, με τον οποίο επιτυγχάνεται η ταυτόχρονη μετάδοση ειδήσεων - ιδεών - πληροφοριών, σε απεριόριστο αριθμό ανθρώπων.

Είδη των ΜΜΕ:

α. Ο τύπος: Περιοδικός, Ημερήσιος.

β. Ο ηλεκτρονικός τύπος: Ραδιόφωνο, Τηλεόραση, Διαδίκτυο.

Η θετική σημασία της ενημέρωσης:

Η ενημέρωση διαμορφώνει:

Πολιτικές οντότητες, οι οποίες:

- Γνωρίζουν τα πολιτικά πράγματα, αντιλαμβάνονται την αξία της προσωπικής συμμετοχής για την πραγματική λειτουργία της δημοκρατίας και με κάθε τρόπο συμμετέχουν στα πολιτικά πράγματα.
- Με το διάλογο και την ελεύθερη έκφραση της γνώμης αποφεύγουν τη μαζοποίηση, αποκαλύπτουν και απορρίπτουν όσους προσπαθούν να εξαπατήσουν το κοινό για προσωπικά οφέλη (δημαγωγοί).

<u>Άτομα με κοινωνική συνείδηση:</u>	• Η ενημέρωση είναι προϋπόθεση της αντικειμενικής γνώσης των κοινωνικών προβλημάτων και της καλλιέργειας πνεύματος συλλογικότητας και συνεργασίας για την αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. • Διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο στη συναδέλφωση των λαών και στην εδραίωση παγκόσμιας ειρήνης, με την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση σε θέματα οικολογίας, πείνας κ.λπ.
<u>Ανθρώπους με πνευματική καλλιέργεια, γιατί:</u>	• Παρακολουθούν την εξέλιξη στις επιστήμες, τα γράμματα και τις τέχνες. • Έχουν κριτική σκέψη, δημιουργική φαντασία, αυτογνωσία και αποτελούν ανεξάντλητη πηγή γνώσης. • Είναι απαλλαγμένοι από προλήψεις, δεισιδαιμονίες και κάθε είδους εθνικιστικών και ρατσιστικών αντιλήψεων.
<u>Ηθικές συνειδήσεις:</u>	• Προβάλλει ηθικά πρότυπα, ιδανικά, αρχές και αξίες. • Καλλιεργεί την ανθρωπιά με αποτέλεσμα την προσέγγιση των ανθρώπων με αγάπη και πραγματικό ενδιαφέρον.
<u>Ανθρώπους με παγκόσμια συνείδηση, γιατί:</u>	• Έχουν σφαιρική αντίληψη για τα παγκόσμια πράγματα. • Είναι απαλλαγμένοι από εθνικιστικές και ατομικιστικές αντιλήψεις, επειδή γνωρίζουν ότι τα ατομικά προβλήματα είναι μερίκευση των παγκόσμιων προβλημάτων.

Η στάση του ατόμου στα μέσα ενημέρωσης:

1. Κριτική και επιλεκτική.
2. Εγρήγορη και λογική επεξεργασία της πληροφορίας για την ασφαλή διάκριση του σχολίου από την είδηση.
3. Απορριπτική για προγράμματα χαμηλής ποιότητας.

Τι επιβάλλει τη διαρκή ενημέρωση του σύγχρονου ανθρώπου:

1. Η αλματώδης ανάπτυξη των επιστημών.
2. Η παγκοσμιοποίηση που επηρεάζει άμεσα τη συλλογική και την ατομική ζωή των ανθρώπων σ' ολόκληρο τον κόσμο.
3. Η συνθετότητα των προβλημάτων στον επαγγελματικό, κοινωνικό και πολιτικό χώρο.

Β. ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Ψυχαγωγία είναι η οργανωμένη δημιουργική και ευχάριστη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου που, μαζί με την αγωγή της ψυχής, απομακρύνει από την καθημερινότητα που κουράζει σωματικά, πνευματικά και ψυχικά τον άνθρωπο.

Μορφές:

α. Γνήσια ψυχαγωγία: Υλοποιεί το ουσιαστικό νόημα της αγωγής, την αγωγή της ψυχής, ανανεώνει το άτομο σωματικά και ψυχικά. Επιτυγχάνεται με το καλό θέατρο, τις εικαστικές τέχνες, τη λογοτεχνία, τον αθλητισμό κ.λπ.

β. Νόθα - Κακή ψυχαγωγία: Είναι η πρόσκαιρη διασκεδαστική επένδυση της ζωής, η απόπειρα φυγής από την ανία και την τυποποίηση, που οδηγεί στη μεταμόρφωση και παραμόρφωση του εσωτερικού μας κόσμου, στον ψυχικό κλονισμό, στην αλλοτρίωση.

Τρόποι νόθας ψυχαγωγίας: χαρτοπαιξία, πιετό, χυδαία θεάματα κ.λπ.

Σημασία της ψυχαγωγίας:

Η ψυχαγωγία, χωρίς να αποτελεί το μοναδικό και κύριο σκοπό της ζωής του ανθρώπου, εντούτοις αποτελεί κύριο στοιχείο της.

1. Επηρεάζει τον **ψυχικό κόσμο του ανθρώπου:**

- Αποφορτίζει από το καθημερινό άγχος και τους γρήγορους ρυθμούς ζωής και ανανεώνει τα ψυχικά αποθέματα.
- Αποτελεί ευκαιρία έκφρασης του εσωτερικού - συναισθηματικού κόσμου

2. Συμβάλλει στην **πνευματική καλλιέργεια και ολοκλήρωση:**

- Καλλιεργούνται οι κλίσεις και οι δεξιότητες, διευρύνονται τα ενδιαφέροντα.
- Οξύνεται η κρίση, καλλιεργείται η δημιουργική φαντασία.

3. Κοινωνικοποιεί το άτομο:

- Καλλιεργείται το ομαδικό πνεύμα, αναπτύσσεται η υπευθυνότητα.
- Η επαφή με την τέχνη καθιστά τον άνθρωπο κοινωνό των γενικότερων προβλημάτων (π.χ. αρχαίο δράμα).

4. Διαμορφώνει **ηθικά ολοκληρωμένες προσωπικότητες:**

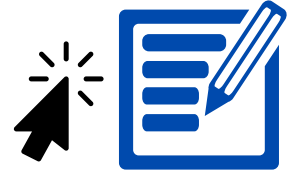
- Καλλιεργεί το σεβασμό, την αλληλεγγύη και τα αισθήματα αγάπης προς το συνάνθρωπο.
- Αναπτύσσει την άμιλλα και την ειλικρίνεια, εκμηδενίζει τον εγωισμό και την ιδιοτέλεια.

5. Επιδρά θετικά στη **βιολογική διάσταση του ατόμου.**

- Εκγυμνάζει το σώμα, διατηρεί την ενεργητικότητα.
- Χαλαρώνει σωματικά από τον εργασιακό μόχθο.

ΟΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ι. Τα είδη των αντωνυμιών

Αντωνυμίες λέγονται οι κλιτές λέξεις που χρησιμοποιούνται στο λόγο κυρίως στη θέση ονομάτων (ουσιαστικών ή επιθέτων). Οι αντωνυμίες είναι εννέα ειδών :

1. Προσωπικές Αντωνυμίες:

Προσωπικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν τα τρία πρόσωπα του λόγου.

1. Πρώτο πρόσωπο είναι εκείνο που μιλά: **εγώ.**
2. Δεύτερο πρόσωπο είναι εκείνο που του μιλάμε: **εσύ.**
3. Τρίτο πρόσωπο είναι εκείνο για το οποίο γίνεται λόγος: **αυτός.**

2. Κτητικές Αντωνυμίες:

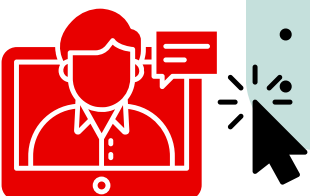
Κτητικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν σε ποιόν ανήκει κάτι, δηλαδή ορίζουν τον κτήτορα.

Α' Για έναν κτήτορα:

- Α' πρόσωπο: **δικός μου, δική μου, δικό μου**
- Β' πρόσωπο: **δικός σου, δική σου, δικό σου**
- Γ' πρόσωπο: **δικός του, δική του, δικό του**

Β' Για πολλούς κτήτορες:

- Α' πρόσωπο: **δικός μας, δική μας, δικό μας**
- Β' πρόσωπο: **δικός σας, δική σας, δικό σας**
- Γ' πρόσωπο: **δικός τους, δική τους, δικό τους**

3. Αυτοπαθείς Αντωνυμίες:

Αυτοπαθείς λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν ότι το ίδιο πρόσωπο ενεργεί και συγχρόνως παθαίνει. Οι αυτοπαθητικές αντωνυμίες έχουν μόνο γενική και αιτιατική.

1. Α' πρόσωπο: του εαυτού μου, τον εαυτό μου
2. Β' πρόσωπο: του εαυτού σου, τον εαυτό σου
3. Γ' πρόσωπο: του εαυτού του, τον εαυτό του

4. Οριστικές Αντωνυμίες:

Οριστικές λέγονται οι αντωνυμίες που ορίζουν και ξεχωρίζουν κάτι από άλλα του ίδιου είδους.

- **ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο**
- **μόνος, μόνη, μόνο** (χωρίς άρθρο)

5. Δεικτικές Αντωνυμίες:

Δεικτικές λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν δείξιμο, που χρησιμοποιούνται για να δείξουν κάτι πραγματικό ή νοητό.

- **αυτός, αυτή, αυτό**
- **(ε)τούτος, (ε)τούτη, (ε)τούτο**
- **εκείνος, εκείνη, εκείνο**
- **τέτοιος, τέτοια, τέτοιο**
- **τόσος, τόση, τόσο**

6. Αναφορικές Αντωνυμίες:

Αναφορικές λέγονται οι αντωνυμίες με τις οποίες μια ολόκληρη πρόταση αναφέρεται σε μια λέξη άλλης πρότασης ή σ' ολόκληρο το νόημα της.

- το άκλιτο **που**
- το άκλιτο **ό,τι**
- **ο οποίος, η οποία, το οποίο**
- **όποιος, όποια, όποιο**
- **όσος, όση, όσο**

7. Ερωτηματικές Αντωνυμίες:

Ερωτηματικές λέγονται οι αντωνυμίες που εισάγουν ερώτηση.

- το άκλιτο **τι**
- **ποιος; ποια; ποιο;**
- **πόσος; πόση; πόσο;**
- **ποιος από τους δύο;**

8. Αόριστες Αντωνυμίες :

Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν κάτι που ή δεν ξέρουμε ή δε θέλουμε να καθορίσουμε ή να ονομάσουμε.

- **ένας, μια (μία), ένα**
- **κανένας (κανείς), καμιά (καμία), κανένα**
- **κάποιος, κάποια, κάποιος**
- **μερικοί, μερικές, μερικά**
- τα άκλιτα **κάτι, κατιτί**
- το άκλιτο **τίποτε (τίποτα)**
- **κάμποσος, κάμποση, κάμποσο**
- το άκλιτο **κάθε**
- **καθένας, καθεμιά (καθεμία), καθένα**
- το άκλιτο **καθετί**
- **(ο, η, το) δείνα, (ο, η , το τάδε)**
- **άλλος, άλλη, άλλο**

9. Αλληλοπαθείς Αντωνυμίες :

Αλληλοπαθείς λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν ότι δύο ή περισσότερα πρόσωπα ενεργούν και παθαίνουν αμοιβαίως.

- **ο ένας τον άλλον** (ο ένας με τον άλλο, ο ένας στον άλλο, ο ένας του αλλουνού)
- **μεταξύ μας, μεταξύ σας, μεταξύ τους**

II .Ο συντακτικός ρόλος των αντωνυμιών

Οι αντωνυμίες μπορούν να λειτουργούν μέσα στην πρόταση όπως και ένα όνομα (ουσιαστικό ή επίθετο). Έτσι, μια αντωνυμία μπορεί να είναι:

α. Υποκείμενο => Εγώ δεν ήμουν στη χτεσινή συναυλία.

β. Αντικείμενο => Δεν ήθελε να δει **κανέναν**.

γ. Κατηγορούμενο => Ποιος είσαι εσύ;

δ. Επιθετικός προσδιορισμός => Μερικοί ηθοποιοί είναι ατάλαντοι.

ε. Γενική προσδιοριστική => Να μου φιλήσεις τα παιδιά.

III . Οι δυνατοί και οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών

Ενικός αριθμός				
	Α' πρόσωπο		Β' πρόσωπο	
	δυνατοί	αδύνατοι	δυνατοί	αδύνατοι
Ονομ. Γεν. Αιτ. Κλητ.	εγώ εμένα εμένα -	- μου με -	εσύ εσένα εσένα εσύ	- σου σε -
Πληθυντικός αριθμός				
Ονομ. Γεν. Αιτ. Κλητ.	εμείς εμάς εμάς -	- μας μας -	εσείς εσάς εσάς εσείς	- σας σας -

Ενικός αριθμός						
Γ' πρόσωπο						
	δυνατοί τύποι			αδύνατοι τύποι		
Ονομ. Γεν. Αιτ.	αυτός αυτού αυτόν	αυτή αυτής αυτή(ν)	αυτό αυτού αυτό	τος του τον	τη της τη(ν)	το του το
Πληθυντικός αριθμός						
Ονομ. Γεν. Αιτ.	αυτοί αυτών αυτούς	αυτές αυτών αυτές	αυτά αυτών αυτά	τοι τους τους	τες τους τις (τες)	τα τους τα

Οι δυνατοί τύποι συνηθίζονται:

α. Όταν βρίσκονται μόνοι στο λόγο.

Π.χ. -Ποιον φώναξες; **-Εσένα.**

β. Όταν κάτι λέγεται με έμφαση ή θέλουμε να το τονίσουμε.

Π.χ. **Εσένα** μόνο αγαπώ.

Οι αδύνατοι τύποι είναι συχνότεροι. Αυτούς συνήθως μεταχειριζόμαστε, όταν δε θέλουμε να τονίσουμε κάτι ή να το ξεχωρίσουμε από κάτι άλλο.

Π.χ. **Σε** φώναξε ο διευθυντής.

IV .Η ερωτηματική αντωνυμία **τι**

Η άκλιτη ερωτηματική αντωνυμία **τι** χρησιμοποιείται ως:

α. Ουσιαστικό

> *Τι θέλετε;*

Όταν χρησιμοποιείται ως ουσιαστικό, η αντωνυμία **τι** είναι ουδετέρου γένους, ενικού αριθμού και ονομαστικής ή αιτιατικής πτώσης.

β. Επίθετο

> *Τι χρήματα χρειάζεσαι;*

Όταν χρησιμοποιείται ως επίθετο, συντάσσεται με ουσιαστικά ή ουσιαστικοποιημένα επίθετα κάθε γένους, αριθμού και πτώσης.

γ. Επίρρημα

> *Τι φωνάζεις μεσημεριάτικα;*

Όταν χρησιμοποιείται ως επίρρημα, μπορεί να σημαίνει: γιατί, για ποιο σκοπό, ως προς τι, πόσο.

V . Η αντωνυμία **που**

Πολλές φορές, για να αποφύγουμε την ασάφεια και την επανάληψη, περιορίζουμε τα πολλά **που** και στη θέση τους χρησιμοποιούμε την αναφορική αντωνυμία **ο οποίος, η οποία, το οποίο** ή το τοπικό επίρρημα **όπου**.

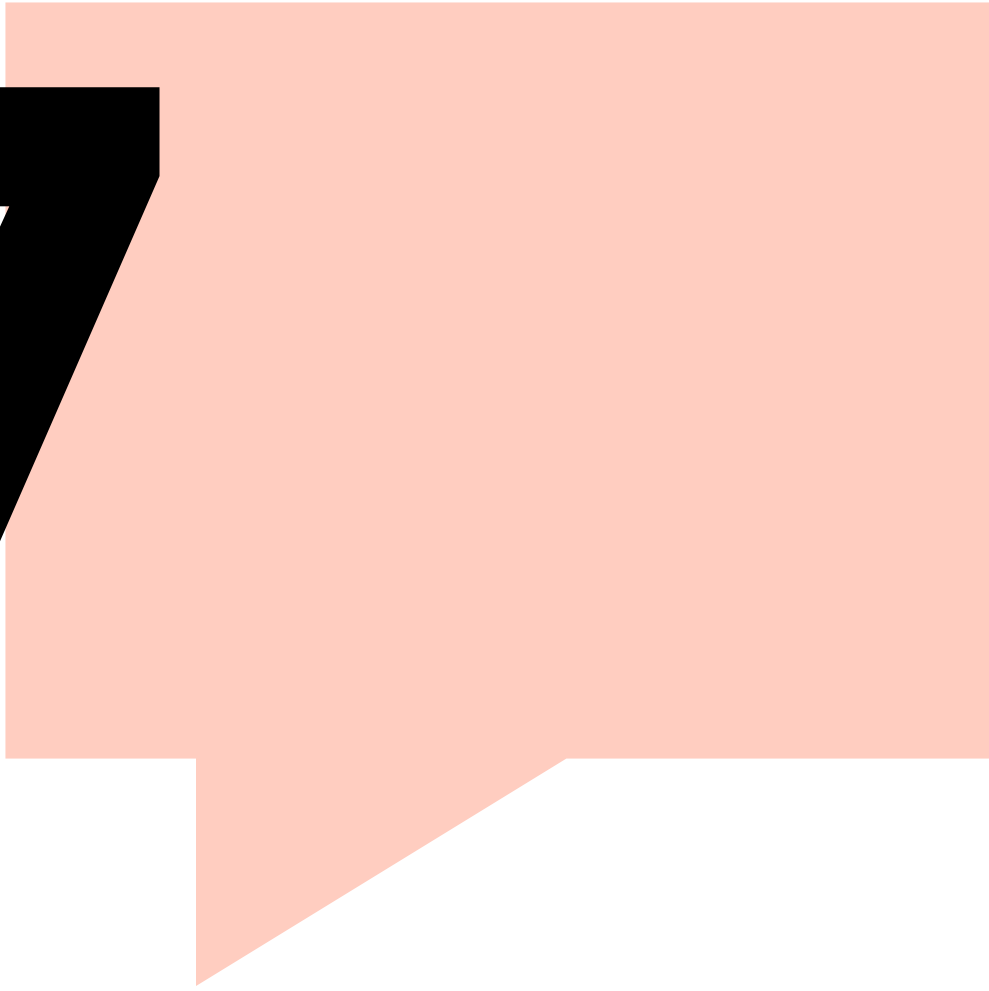
VI . Η αόριστη αντωνυμία **ένας, μια (μία), ένα**

Για να μη συγχέουμε την αντωνυμία **ένας, μια (μία), ένα** με το αριθμητικό **ένας, μία, ένα** και το αόριστο άρθρο **ένας, μια, ένα** πρέπει να έχουμε υπόψη μας τα εξής:

1. **Ως αντωνυμία**, μπαίνει σε θέση ονόματος και είναι μόνη της
> *Ρώτησα **έναν** στο δρόμο.*
1. **Ως αριθμητικό**, τονίζει τη μονάδα, σε αντίθεση με τους άλλους αριθμούς
> ***Ένας** μόνο μαθητής έλυσε την άσκηση (όχι δύο ή περισσότεροι).*
3. **Ως αόριστο άρθρο**, συνοδεύει ονόματα (δηλώνοντας κάτι, αόριστα)
> *Μια φορά κι **έναν** καιρό.*

7

ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

Α. ΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Αλλοτρίωση είναι η αποξένωση του ανθρώπου από τον εαυτό του ώστε να χάνει την προσωπικότητά του και να μετατρέπεται σε όργανο εξυπηρέτησης ξένων συμφερόντων.

Αίτια

α. Ο τυποποιημένος αστικός τρόπος ζωής μαζοποιεί τον άνθρωπο.

β. Η γραφειοκρατία και ο συγκεντρωτισμός του σύγχρονου κράτους καθιστούν τον πολίτη άβουλο ον.

γ. Ο τεχνικός πολιτισμός και η θεοποίηση της μηχανής περιθωριοποιεί τον άνθρωπο στην παραγωγική διαδικασία.

δ. Η πολιτική προπαγάνδα για καθαρά ψηφοθηρικούς λόγους παραπληροφορεί και αδρανοποιεί πολιτικά τους ανθρώπους.

ε. Τα ΜΜΕ και η διαφήμιση επιβάλλουν το δικό τους τρόπο ζωής, κυρίως αυτόν που υπερτονίζει την κατοχή υλικών αγαθών, ενώ αδιαφορεί για την καλλιέργειά του (προβάλλει το «έχειν» και αδιαφορεί για το «είναι»).

Αποτελέσματα

α. Ανάπτυξη του ατομικού ωφελιμισμού, η ανευθυνότητα, η έλλειψη αξιών και ιδανικών, η στρόφη στη νόθα ψυχαγωγία, η αύξηση της βίας και της εγκληματικότητας.

β. Οι άνθρωποι μεταβάλλονται από πολίτες σε οπαδούς που εύκολα φανατίζονται και ετεροπροσδιορίζονται .

γ. Παραλύει η σκέψη και ο στοχασμός, αποξενώνεται ο άνθρωπος από την εργασία του.

Τρόποι αντιμετώπισης

α. Η παιδεία που θα έχει ως πρώτιστο στόχο την καλλιέργεια του ανθρώπου (ανθρωπιστική παιδεία).

β. Η αξιολόγηση των ατομικών και συλλογικών προτεραιοτήτων από τα ίδια τα άτομα - πολίτες κι όχι ο καθορισμός τους από επιτήδειους δημαγωγούς.

γ. Η κοινωνικοποίηση και πολιτική δραστηριοποίηση των ανθρώπων.

δ. Η αποκατάσταση των ανθρώπινων σχέσεων έτσι ώστε ο άνθρωπος να μην είναι μόνος.

B. ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

<u>Αίτια</u>	
<u>I. Οι οδηγοί:</u>	1.Επιθετική ή επιδεικτική συμπεριφορά. 2.Προκλητική παράβαση του ΚΟΚ (κίνηση από αντίθετο ρεύμα, αντικανονικό προσπέρασμα, μη οδήγηση στα δεξιά του δρόμου κ.λπ.). 3.Απροσεξία ή αμέλεια, μη χρήση ζώνης ασφαλείας και κράνους από τους δικυκλιστές. 4.Οι νεοέλληνες με το αυτοκίνητο επιδιώκουν την προβολή και την κοινωνική καταξίωση. 5.Η πολιτεία έδωσε τη δυνατότητα να αποκτήσουν δίπλωμα οι άπειροι και παρορμητικοί νέοι από την ηλικία των δεκαοκτώ ετών. 6.Χρήση οиноπνευματωδών ποτών πριν ή και, το χειρότερο, κατά την οδήγηση.
<u>II. Το όχημα:</u>	1.Πλημμελής συντήρηση του αυτοκινήτου. 2.Κυκλοφορία μεγάλου αριθμού αυτοκινήτων, λόγω των οικονομικών διευκολύνσεων που παρέχουν οι εταιρείες πώλησης.
<u>III. Το οδικό δίκτυο και οι σύγχρονες συνθήκες ζωής:</u>	1.Η χώρα μας δε διαθέτει ολοκληρωμένο και κατασκευαστικά καλής ποιότητας οδικό δίκτυο. 2.Οι πολυπληθείς καθημερινές μετακινήσεις πληθυσμών με τα ιδιωτικά αυτοκίνητα, λόγω κακής εξυπηρέτησης από τα μέσα μαζικής μεταφοράς. 3.Οι κυκλοφοριακές συνθήκες στα αστικά κέντρα γεννούν άγχος και εκνευρισμό. 4.Η μεγάλη φυγή κατά την περίοδο των εορτών και των διακοπών (Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Πάσχα, Δεκαπενταύγουστο κ.λπ.).

<u>IV. Απουσία ελέγχου:</u>	1. Έλλειψη κυκλοφοριακής αγωγής στην εκπαίδευση. 2. Πλημμελής εκπαίδευση των νέων οδηγών για την απόκτηση διπλώματος. 3. Περιορισμένος και υποτυπώδης προληπτικός έλεγχος των οχημάτων τόσο από τους οδηγούς όσο και από την πολιτεία. 4. Ελλιπής παρακολούθηση και ρύθμιση της κυκλοφορίας με σύγχρονα ηλεκτρονικά μέσα παρακολούθησης.
<u>V. Άλλα αίτια:</u>	1. Οι επιβάτες δε φορούν ζώνες ασφαλείας ή κράνος στα δίκυκλα. 2. Οι πεζοί βιάζονται ή συμπεριφέρονται απρόσεχτα, παραβιάζουν τον ΚΟΚ. 3. Τα ΜΜΕ περιορίζονται να προβάλλουν τα τροχαία ατυχήματα ως είδηση και δεν τονίζουν τη σημασία τους ως κοινωνικό φαινόμενο.

<u>Αποτελέσματα</u>
α. Οι επί τόπου νεκροί.
β. Οι σοβαρά και ελαφρά τραυματισμένοι.
γ. Ο αριθμός των νεκρών από τους βαριά τραυματισμένους ισούται με τον αριθμό των επί τόπου νεκρών.
δ. Η διόγκωση του δημογραφικού προβλήματος στη χώρα μας δεδομένου του γεγονότος ότι τα τρία με τέσσερα τελευταία χρόνια οι θάνατοι ξεπέρασαν τις γεννήσεις.

Αίτια καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος

Οικονομικά:

1. Η αλματώδης και ανεξέλεγκτη ανάπτυξη της τεχνολογίας, η οποία χρησιμοποιείται σε κάθε φάση της παραγωγικής διαδικασίας. Ειδικότερα: η αλόγιστη χρήση του υπεδάφους, τα απόβλητα και οι αναθυμιάσεις των εργοστασίων, τα καυσαέρια των μέσων μεταφοράς, η ρύπανση των θαλασσών, η τρύπα του όζοντος.
2. Το οικονομικό και καταναλωτικό πνεύμα που μεγαλώνει τις ανάγκες παραγωγής αγαθών.

Πνευματικά:

1. Η έλλειψη ολοκληρωμένης παιδείας και κατ' επέκταση οικολογικής συνείδησης.
2. Η αλματώδης και ασύλληπτη ανάπτυξη των θετικών επιστημών: η χρήση πυρηνικής ενέργειας, τα χημικά προϊόντα, το πετρέλαιο και τα παράγωγά του.
3. Το υλιστικό πνεύμα και η υποκριτική θέση ότι η φύση αυτοθεραπεύεται.

Κοινωνικά:

1. Η εσωτερική μετανάστευση και το γενικότερο αστυφιλικό ρεύμα δημιούργησε υδροκέφαλες ρυπαρές και ρυπαίνουσες πόλεις.
2. Το επιδεικτικό πνεύμα του νεοπλουτισμού έχει μοιραίο θύμα το περιβάλλον.
3. Η πληθυσμιακή αύξηση και ο οικιστικός επεκτατισμός οδηγεί στην υλοτόμηση και οικοπεδοποίηση των δασών.

Πολιτικά:

1. Η έλλειψη πολιτικού προγραμματισμού και πολιτικής βούλησης για περιορισμό των ρυπαντικών βιομηχανιών και την παραδειγματική τιμωρία όσων καταστρέφουν το περιβάλλον.
2. Στο όνομα του πολιτικού κέρδους και των ποικίλων εξαρτήσεων οι κυβερνήσεις εξυπηρετούν συμφέροντα χωρίς οικολογική ευαισθησία.

Φυσικά:

1. Η άγνοια των φυσικών νόμων και η αδιαφορία οδήγησε τους ανθρώπους σε καταστρεπτικές για το περιβάλλον επεμβάσεις.

Επιπτώσεις της οικολογικής καταστροφής**Στον άνθρωπο:**

1. Προβλήματα στη σωματική υγεία (καρκίνος, τερατογενέσεις, αναπνευστικά προβλήματα).
2. Υποβάθμιση της ποιότητας ζωής, λόγω της μολυσμένης ατμόσφαιρας των αστικών κέντρων, της ηχορύπανσης, της έλλειψης του πρασίνου).
3. Αύξηση των ψυχικών προβλημάτων: του άγχους, της επιθετικότητας, των ψυχονευρώσεων.
4. Έλλειψη αισθητικής ευαισθησίας που προσδιορίζει το γενικότερο πνευματικό επίπεδο των ανθρώπων.
5. Γενικότερος κίνδυνος απώλειας της ανθρώπινης ζωής από τα καταστρεπτικά ραδιενεργά και πυρηνικά όπλα.

Στη φύση:

1. Ρύπανση του εδάφους, του υπεδάφους, του νερού, του αέρα, των θαλασσών.
2. Αύξηση της θερμοκρασίας, της στάθμης της θάλασσας, γενικότερη αλλαγή των κλιματολογικών συνθηκών.
3. Μείωση του πρασίνου και των δασών, με αποτέλεσμα την αύξηση έντονων ξαφνικών καιρικών φαινομένων, με ανυπολόγιστες καταστροφές στο ίδιο το περιβάλλον.
4. Εξαφάνιση ζώων, φυτών, ψαριών, προβλήματα στην τροφική αλυσίδα.

Στην οικονομία:

1. Μείωση των φυσικών πόρων και της γεωργικής παραγωγής.
2. Καταστροφή των μνημείων της τέχνης, που, για τη χώρα μας, συνεπάγεται μείωση του τουρισμού.

Δ. ΑΓΧΟΣ

Άγχος είναι ένα από τα σημαντικότερα ψυχολογικά προβλήματα που εκδηλώνεται με έντονη συναισθηματική δυσφορία, ανησυχία, αβεβαιότητα και υπερένταση.

Μορφές

α.Φυσιολογικό:

Αποτελεί μηχανισμό εγρήγορσης, ετοιμότητας και κινητοποίησης του ατόμου για την αντιμετώπιση των δυσκολιών.

β.Παθολογικό:

Διακρίνεται από την υπερβολική ένταση, λειτουργεί επιβαρυντικά σε κάθε ενέργεια του ανθρώπου και το καθιστά ανασφαλές και αναποτελεσματικό στην αντιμετώπιση των κάθε είδους προβλημάτων.

Τα αίτια του άγχους

Οικονομικά:

- 1.Η οικονομική ρευστότητα της εποχής μας, ο φόβος της ανεργίας, ο υπερκαταναλωτισμός και ο υλιστικός τρόπος ζωής εξουθενώνουν σωματικά και ψυχικά το σύγχρονο άνθρωπο.
- 2.Η μηχανοποιημένη εργασία στερεί τη χαρά της δημιουργίας και προκαλεί την πλήξη και την ανία.

Ψυχολογικά:

- 1.Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από αντιφάσεις, παγκόσμια ανασφάλεια και αβεβαιότητα για το αύριο.
- 2.Η απαισιοδοξία διακρίνει τους περισσότερους ανθρώπους, εξαιτίας της αδυναμίας τους να υλοποιήσουν το προτεινόμενο μοντέλο ζωής, ενώ γενικότερα ο κόσμος απειλείται από πυρηνικό όλεθρο.

Πνευματικά:

- 1.Η στείρα εξειδικευμένη γνώση δεν ενισχύει πνευματικά τον άνθρωπο, η απομάκρυνση από κάθε μορφή γνήσιας τέχνης τον καθιστά ευάλωτο σε κάθε δυσκολία της ζωής.
- 2.Ο σύγχρονος άνθρωπος δεν έχει ιδανικά και υψηλούς στόχους για να κρατούν υψηλό το πνεύμα του.

<u>Κοινωνικά:</u>	1.Ο σύγχρονος τρόπος ζωής διακρίνεται από το ανταγωνιστικό πνεύμα και απαιτεί ιδιαίτερη προσπάθεια για επιβολή και αναγνώριση από τις ομάδες στις οποίες ζει και εργάζεται. 2.Οι απάνθρωπες συνθήκες των μεγαλουπόλεων, η μοναξιά, οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής εκμηδενίζουν τον ελεύθερο χρόνο και στρέφουν τον συντριμμένο άνθρωπο στη νόθα ψυχαγωγία. 3.Τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας: βία, εγκληματικότητα, ναρκωτικά.
<u>Ηθικά:</u>	1.Η έλλειψη ηθικών αξιών. Ο άνθρωπος χρησιμοποιείται ως μέσον και όχι ως αξία. Κυριαρχεί ο ατομικισμός και ο ωφελιμισμός, εν ώ στόχος πρώτιστης σημασίας είναι το «έχειν» και όχι το «είναι».
<u>Πολιτικά:</u>	1.Η πολιτική ρευστότητα, η κρίση των θεσμών, η αναξιοκρατία προκαλεί αγωνία για την εξέλιξη της πολιτικής κατάστασης, εθνικής και παγκόσμιας.
<u>Φυσικά:</u>	1.Το μολυσμένο περιβάλλον, οι επικίνδυνες ανθρώπινες τροφές με χημικές προσμίξεις απειλούν την υγεία και τη ζωή μας.

Οι συνέπειες του άγχους

1. Σωματικές: Ατονία, υπέρταση, εφίδρωση, δύσπνοια, κ.λπ.

2. Πνευματικές: Ατονία σκέψης, στροφή στον υλισμό, παθητικότητα.

3. Ψυχικές: Αβουλία, έλλειψη αυτοπεποίθησης, αδυναμία ψύχραιμης αντιμετώπισης των καταστάσεων, αγωνία.

4. Κοινωνικές:

- Εμποδίζεται η απρόσκοπτη επικοινωνία των ατόμων. Γίνεται δύσκολη η μετάβαση από το «εγώ» στο «εμείς».
- Αυξάνονται τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας: βία, εγκληματικότητα, ναρκωτικά, αλκοολισμός.

5. Ηθικές: Οι άνθρωποι γίνονται ιδιοτελείς, υποκριτές, απάνθρωποι.

6. Πολιτικές: Αδιαφορία για τα κοινά, αποστασιοποίηση, ιδιώτευση.

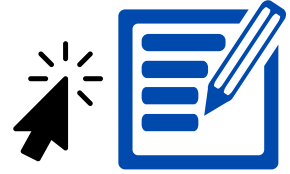
Τρόποι αντιμετώπισης

- 1.** Ανθρωπιστική παιδεία για να αποκτήσει ο άνθρωπος αυτογνωσία και να αξιολογεί σωστά τις προτεραιότητές του.
- 2.** Η μηχανή να μη δυναστεύει αλλά να υπηρετεί τον άνθρωπο.
- 3.** Κοινωνικοποίηση του ανθρώπου, ανάπτυξη η αγαθών διαπροσωπικών σχέσεων.
- 4.** Αλλαγή του τρόπου ζωής και επαφή με τη φύση.

ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ ΣΕ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟ

1. Με τη χρήση μιας συνδετικής λέξης ή φράσης:

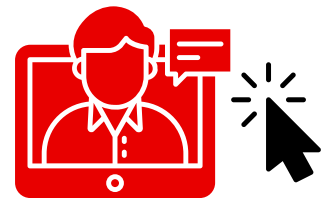

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

α. Για πρόσθεση - συμπλήρωση - ομοιότητα:

- Αφενός... αφετέρου,
- Επίσης
- Παράλληλα
- Επιπλέον
- Εκτός απ' αυτό
- Ακόμη
- Επιπροσθέτως
- Δεν πρέπει να λησμονούμε ακόμη

- Χρειάζεται επίσης να σημειωθεί
- Αξίζει, επιπλέον ν' αναφερθούμε
- Όχι μόνο...αλλά και...
- Θα αποτελούσε σοβαρή παράλειψη να μην τονίσουμε...

VIDEO ΜΑΘΗΜΑ

β. Για χρονική σύνδεση:

Ταυτόχρονα	Συγχρόνως
Αρχικά	Ύστερα
Αφότου	Στη συνέχεια
Ενώ	Μετά από αυτό

γ. Για αντίθεση - εναντίωση:

Και όμως	Εντούτοις
Σε αντίθεση	Μ' αυτό
Ωστόσο	Μολαταύτα
Άλλωστε	Από την άλλη πλευρά
Απεναντίας	Ενώ
Αντίθετα	

2. Με την κατάλληλη αξιοποίηση της πρότασης-κατακλείδας:

Στην περίπτωση αυτή η κατακλείδα πρόταση όχι μόνο συνοψίζει το περιεχόμενο της παραγράφου, στην οποία ανήκει, αλλά και προεξοφεί την επόμενη παράγραφο. Είναι αυτονόητο ότι η επόμενη παράγραφος αρχίζει επαναλαμβάνοντας την κατακλείδα, την τελευταία ιδέα της παραγράφου και προσθέτει την κύρια ιδέα της νέας παραγράφου.

3. Επανάληψη μιας ή περισσότερων λέξεων-κλειδιών από την προηγούμενη παράγραφο.

4. Με τη χρήση ερώτησης (η θεματική πρόταση ταυτίζεται με την ερώτηση):

Καλό είναι να αποφεύγονται οι ερωτήσεις και μάλιστα οι κοινότοπες ή τουλάχιστον να εγκαταλείπεται η φορτική επανάληψή τους.

Συμπληρωματικά:

1. Να γράψουμε τις **αιτίες - παράγοντες** σε μια παράγραφο, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τους παρακάτω τρόπους έναρξης:

- Στη διαμόρφωση αυτού του παράγοντα σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει...
- Τα βαθύτερα αίτια πρέπει να αναζητηθούν...
- Το φαινόμενο αυτό συνδέεται άμεσα...
- Αυτό που κυρίως ευθύνεται για την έξαρση...
- Το πρόβλημα αυτό ανάγεται σε πολλά και σύνθετα αίτια...

2. Να προτείνουμε **τρόπους αντιμετώπισης** ενός θετικού ή αρνητικού παράγοντα, μπορούμε να αξιοποιήσουμε τους παρακάτω τρόπους έναρξης:

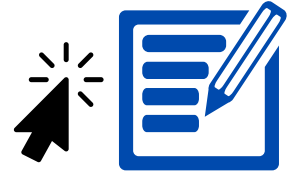
- Το νοσηρό αυτό φαινόμενο θα αντιμετωπισθεί ριζικά, αν...
- Επιτακτική προβάλλει η ανάγκη της άμεσης δραστηριοποίησης...
- Αποφασιστικής σημασίας κρίνεται η συμβολή...
- Σημαντικός είναι ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει...
- Αμετάθετο χρέος έχουμε...
- Χωρίς όμως την εκδήλωση της ατομικής και συλλογικής προσπάθειας η αντιμετώπιση του προβλήματος καθίσταται δυσχερής...

3. Ενδεικτικές χρηστικές φράσεις που μπορούν να λειτουργήσουν ως αρχή γενικά της παραγράφου, αλλά και ως μετάβαση μεταξύ των παραγράφων (εναρκτικές - μεταβατικές φράσεις):

- Είναι περιττό να τονιστεί...
- Είναι απαραίτητο να επισημανθεί...
- Ξεχωριστός λόγος, όμως, πρέπει να γίνει...
- Είναι χρήσιμο να τονιστεί επίσης...
- Είναι φανερό ότι...
- Προχωρώντας διαπιστώνουμε ότι...
- Ελάχιστοι θα μπορούσαν να αρνηθούν ότι...
- Πολλοί θα συμφωνούσαν με την άποψη...
- Επεκτείνοντας το συλλογισμό μας, θα λέγαμε...
- Προβάλλει, όμως, στο σημείο αυτό μια βαρυσήμαντη αντίρρηση...

Η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τι είναι η παράγραφος

Κάθε κείμενο αποτελείται από παραγράφους. Οι παράγραφοι δηλαδή αποτελούν τμήματα του κειμένου, σε καθένα από τα οποία αναπτύσσεται μια ιδέα ή μια πλευρά ενός θέματος.

Κάθε παράγραφος είναι κι αυτή ένα ενιαίο κείμενο με αρχή, ανάπτυξη και τέλος, που διαθέτει μεν **αυτονομία**, αφού αναλύει όπως είπαμε μια πλευρά ενός θέματος, ταυτόχρονα όμως συνδέεται νοηματικά με τις προηγούμενες και τις επόμενες παραγράφους που αποτελούν ένα κείμενο.

Τα μέρη της παραγράφου

Η παράγραφος από τελείται από **τρία μέρη**:

α. Τη θεματική πρόταση/περίοδο: είναι η πρώτη πρόταση/περίοδος της παραγράφου και σ' αυτήν παρουσιάζεται το θέμα, η κύρια ιδέα της παραγράφου.

β. Τις λεπτομέρειες ή σχόλια: είναι οι προτάσεις/περίοδοι που ακολουθούν τη θεματική πρόταση και την αναλύουν και την επεξηγούν (αναπτύσσουν δηλαδή το θέμα της παραγράφου).

γ. Την κατακλείδα: είναι η τελευταία πρόταση/περίοδος της παραγράφου και αποτελεί το συμπέρασμά της.

Παρατηρήσεις

- 1) Η θεματική περίοδος** συνήθως βρίσκεται στην αρχή της παραγράφου, αλλά μπορεί να τοποθετείται και σ' άλλα σημεία της, ακόμα και στο τέλος. Μπορεί επίσης να μη δηλώνεται σαφώς αλλά να συνάγεται από τα σχόλια της παραγράφου.
- 2) Η κατακλείδα** δεν είναι πάντα απαραίτητη σε μια παράγραφο, μπορεί δηλαδή και να παραλείπεται.
- 3) Οι λεπτομέρειες** πρέπει να αναπτύσσουν το θέμα που δίνεται στη θεματική πρόταση και να μην ξεφεύγουν απ' αυτό και να είναι επαρκείς ώστε το θέμα να αναλύεται απ' όλες τις πλευρές.
- 4)** Με την παράγραφο εκφράζουμε ένα κύριο νόημα, που μπορεί να δηλωθεί με έναν πλαγιότιτλο. Ο πλαγιότιτλος διευκολύνει τον αναγνώστη στην αρχική κατανόηση του κειμένου καθώς και στην τελική ανακεφαλαίωσή του.

Οι συνδετικές λέξεις στο εσωτερικό των παραγράφων

Οι προτάσεις στο εσωτερικό των παραγράφων συνδέονται με κατάλληλες λέξεις ή φράσεις που λέγονται **συνδετικές**. Αυτές είναι όσες λέξεις ή φράσεις δηλώνουν:

1. Αιτιολόγηση:	εξαιτίας, επειδή, γιατί, διότι, αφού, μια και, μια που, που, ένας ακόμη λόγος, καθώς, αυτό οφείλεται, έτσι κ.λπ.
2. Αποτέλεσμα:	γι' αυτό το λόγο, ως επακόλουθο, κατά συνέπεια, αποτέλεσμα/απόρροια/απότοκο όλων αυτών, και γι' αυτό, ώστε, έτσι που, λοιπόν κ.λπ.
3. Αντίθεση - εναντίωση:	αλλά, μα όμως, και όμως, παρά, μόνο, παρόλο, ωστόσο, εντούτοις, μάλιστα, έπειτα, μολοταύτα, εξάλλου, αντίθετα, σε αντίθεση, διαφορετικά, ειδάλλως, ειδική, αλλιώς, από την άλλη πλευρά, πάλι, ενώ, αν και, και να, μολονότι, αντίστροφα, ακόμη κι αν, παρ' όλα αυτά, όχι μόνο...αλλά και, όχι μόνο...αλλά και να, και που, όχι μόνο δεν...μα ούτε, όχι μόνο...παρά, όχι μόνο να μην... αλλά ούτε και να, όχι μόνο να μην...αλλά να κ.λπ.
4. Χρονική σχέση:	αρχικά, προηγουμένως, στη συνέχεια, πρώτα, ύστερα, πριν, εντωμεταξύ, έπειτα, τέλος, όταν, καθώς, όποτε, μόλις, αργότερα κ.λπ.
5. Ένας όρος, προϋπόθεση:	αν, εκτός αν, σε περίπτωση που, με την προϋπόθεση κ.λπ.
6. Επεξήγηση:	δηλαδή, αυτό σημαίνει, ειδικότερα, με άλλα λόγια, ήτοι, συγκεκριμένα, με όσα είπα προηγουμένως εννοούσα, για να γίνω πιο σαφής, θα σας το παρουσιάσω με άλλο τρόπο κ.λπ.
7. Έμφαση:	το σημαντικότερο απ' όλα, το κυριότερο, είναι αξιοσημείωτο ότι, αξίζει να σημειωθεί πως, εκείνο που προέχει, θα έπρεπε να τονιστεί ότι, αξιοπρόσεκτο είναι πως, ιδιαίτερα σημαντικό είναι, πρέπει ακόμη να σημειωθεί, θα ήθελα να τονίσω το εξής κ.λπ.

8. Παράδειγμα-διευκρίνιση:	λόγου χάρη, π.χ., για παράδειγμα κ.λπ.
9. Απαρίθμηση επιχειρημάτων:	πρώτο...δεύτερο, καταρχήν, τελικά, το επόμενο επιχείρημα / θέμα που θα μας απασχολήσει κ.λπ.
10. Διάρθρωση του κειμένου:	το άρθρο / η μελέτη / η εισήγηση / η ομιλία μου χωρίζεται σε... μέρη: στο πρώτο κ.λπ.
11. Συμπέρασμα, συγκεφαλαίωση:	για να συνοψίσουμε, συγκεφαλαιώνοντας, συμπερασματικά θα λέγαμε ότι, λοιπόν, τελικά, συνάγεται το συμπέρασμα, ανακεφαλαιώνοντας κ.λπ.
12. Γενίκευση:	γενικά, τις περισσότερες φορές, ευρύτερα κ.λπ.
13. Προσθήκη:	ακόμη, επίσης, πρόσθετα, έπειτα, εκτός απ' αυτό, επιπλέον κ.λπ.
14. Ταξινόμηση / διαίρεση:	αφενός-αφετέρου, απ' τη μια-απ' την άλλη κ.λπ.
15. Τοπική σχέση:	εδώ, εκεί, μέσα, έξω, κοντά, μακριά, επάνω, κάτω κ.λπ.
16. Αναλογία / ομοιότητα:	όπως...έτσι, σαν, ομοίως, ανάλογη είναι η περίπτωση, κάτι ανάλογο συμβαίνει και με κ.λπ.

Τι άλλο πρέπει να γνωρίζουμε για την παράγραφο

1) Η μια παράγραφος πρέπει να ξεχωρίζει από την άλλη, γι' αυτό αφήνουμε **περιθώριο** στην αρχή κάθε παραγράφου.

2) Οι παράγραφοι που αποτελούν ένα κείμενο συνδέονται νοηματικά μεταξύ τους. Η νοηματική αλληλουχία των παραγράφων επιτυγχάνεται με τις συνδετικές λέξεις ή φράσεις ή τους άλλους τρόπους που χρησιμοποιούνται για τη σύνδεση των λεπτομερειών μέσα στην παράγραφο.

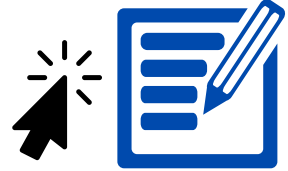
3) Η δομή της παραγράφου θυμίζει τη δομή της έκθεσης. Η θεματική περίοδος, οι λεπτομέρειες και η κατακλείδα αντιστοιχούν στον πρόλογο, το κύριο μέρος και τον επίλογο της έκθεσης. Τα μέρη αυτά λειτουργούν κατά ανάλογο τρόπο:

η θεματική περίοδος και ο πρόλογος παρουσιάζουν το θέμα, οι λεπτομέρειες και το κύριο μέρος το αναπτύσσουν και το αναλύουν, ενώ η κατακλείδα και ο επίλογος το συνοψίζουν, το κλείνουν. Γι' αυτό θα λέγαμε ότι η παράγραφος είναι μια μικρογραφία της έκθεσης.

Παράγραφος	Έκθεση
• Θεματική περίοδος • Λεπτομέρειες • Κατακλείδα	• Πρόλογος • Κύριο μέρος • Επίλογος

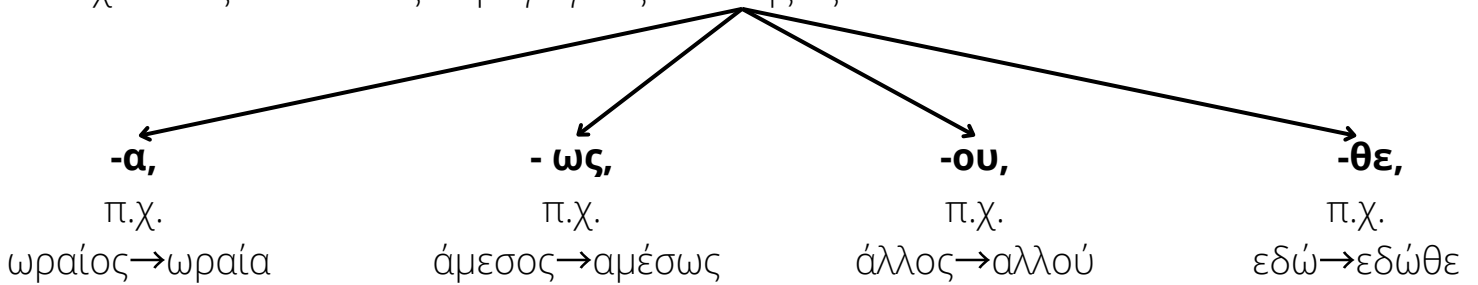

ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Επιρρήματα παράγονται από επίθετα, αντωνυμίες, μετοχές και από άλλα επιρρήματα και έχουν τις ακόλουθες παραγωγικές καταλήξεις:

Επιρρήματα σε -α και σε -ως

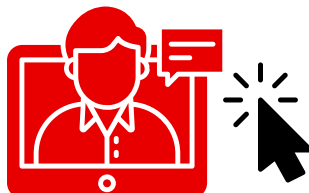
1. Επιρρήματα σε **-ως** παράγονται κυρίως από επίθετα σε **-ης** (π.χ. ασφαλής => ασφαλώς). Τα περισσότερα από τα επιρρήματα αυτά μπορούν αν αντικατασταθούν με επιρρήματα σε **-α**, παράγωγα από αντίστοιχα λαϊκά επίθετα ή μετοχές.

Π.χ. ευγενής → ευγενικός → ευγενικά

επιτυχής → επιτυχημένος → επιτυχημένα

Όπου δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα χρησιμοποιούμε το αντίστοιχο προθετικό σύνολο.

Π.χ. μανιωδώς → με μανία

2. Σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχουν επιρρήματα με κατάληξη **-ως** που έχουν την ίδια σημασία με επιρρήματα που έχουν κατάληξη **-α**.

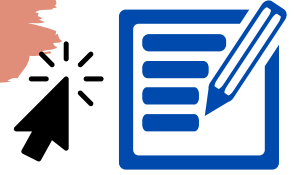
Π.χ. ανάλογα - αναλόγως
άσχετα - ασχέτως
μόνιμα - μονίμως
σχετικά - σχετικώς
τελικά - τελικώς

Σε μερικά όμως επιρρήματα η σημασία διαφοροποιείται ανάλογα με την κατάληξη.

• απλά (= με απλότητα)	απλώς (=μόνο)
• άμεσα (=απευθείας)	αμέσως (=χωρίς αργοπορία)
• αδιάκριτα (= χωρίς διακριτικότητα)	αδιακρίτως (=χωρίς διάκριση)
• τέλεια (=άρτια)	τελείως (=εντελώς)
• ευχάριστα (=με ευχαρίστηση)	ευχαρίστως (=με προθυμία)
• έκτακτα (=πολύ ωραία)	εκτάκτως (=απρόσμενα)
• ιδιαίτερα (=υπερβολικά)	ιδιαιτέρως (=ξεχωριστά)

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΩΝ

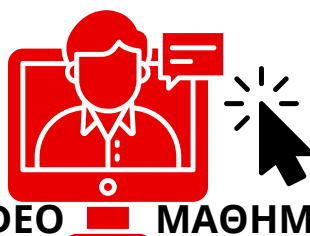
ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ
ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Επιρρηματικοί λέγονται οι προσδιορισμοί που συμπληρώνουν την έννοια του ρήματος, ώστε αυτή να γίνει πιο συγκεκριμένη και πιο σαφής.

1. Μορφή των επιρρηματικών προσδιορισμών

Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί εμφανίζονται με δύο μορφές: **μονολεκτικά** και **περιφραστικά**.

<u>Μονολεκτικοί</u> είναι οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί που αποτελούνται από μία λέξη. Τέτοιοι είναι:	α. Επιρρήματα → Θα φύγω αύριο .
	β. Άναρθρες πτώσεις → Νύχτα θα ταξιδέψουμε.
	γ. Επίθετα (επιρρηματικά κατηγορούμενα) → Έφυγε σκεφτικός .
	δ. Επιρρηματικές μετοχές → Μιλούσε κλαίγοντας .

<u>Περιφραστικοί</u> είναι οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί που αποτελούνται από δύο ή περισσότερες λέξεις. Τέτοιοι είναι:	α. Εμπρόθετος προσδιορισμός → Πέρασα από την αγορά.
	β. Σύναρθρες πτώσεις → Θα ξεκινήσουμε το βράδυ.
	γ. Ζεύγη επιρρημάτων → Σιγά σιγά θα συνηθίσεις.
	δ. Διπλασιασμένες πτώσεις → Βάδιζε άκρη άκρη στο δρόμο.
	ε. Επιρρηματικές εκφράσεις → Δουλεύει μέρα νύχτα.
	στ. Συνδυασμός επιρρημάτων με εμπρόθετους προσδιορισμούς → Κρύφτηκε πίσω από την κουρτίνα.
	ζ. Δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις → Θα ξενιτευτώ για να πλουτίσω.

2. Σημασίες των επιρρηματικών προσδιορισμών

Οι επιρρηματικοί προσδιορισμοί έχουν ποικίλες σημασίες. **Οι κυριότερες είναι :**

α. Ο τόπος	Εκφέρεται με τοπικά επιρρήματα, εμπρόθετους προσδιορισμούς, πτώσεις και αναφορικές προτάσεις. Π.χ. Σπουδάζω στα Γιάννενα .
β. Ο χρόνος	Εκφέρεται με χρονικά επιρρήματα, εμπρόθετους προσδιορισμούς, πτώσεις, χρονικές μετοχές, χρονικές προτάσεις, επιρρηματικά κατηγορούμενα. Π.χ. Αναχωρώ αύριο .
γ. Ο τρόπος	Εκφέρεται με τροπικά επιρρήματα, εμπρόθετους προσδιορισμούς, πτώσεις, τροπικές μετοχές, αναφορικές προτάσεις και επιρρηματικά κατηγορούμενα. Π.χ. Δουλεύει τραγουδώντας .
δ. Το ποσό	Εκφέρεται με ποσοτικά επιρρήματα, εμπρόθετους προσδιορισμούς, πτώσεις και αναφορικές προτάσεις. Π.χ. Κοστίζει ακριβά .
ε. Η αιτία	Εκφέρεται με το ερωτηματικό αιτιολογικό μόριο γιατί, με εμπρόθετους προσδιορισμούς, με πτώσεις, με αιτιολογικές μετοχές και με αιτιολογικές προτάσεις. Π.χ. Πέθανε από την πείνα .
στ. Ο σκοπός	Εκφέρεται με επιρρηματικές εκφράσεις, εμπρόθετους προσδιορισμούς, πτώσεις, τελικές προτάσεις και με το ερωτηματικό μόριο γιατί. Π.χ. Φεύγω στο εξωτερικό για σπουδές .
ζ. Το αποτέλεσμα	Εκφέρεται με επιρρηματικές εκφράσεις και εμπρόθετους προσδιορισμούς. Π.χ. Πέρασαν τόσα χρόνια, που δε θα με θυμάται .

η. Η αναφορά	Εκφέρεται με επιρρηματικές εκφράσεις και εμπρόθετους προσδιορισμούς Π.χ. Σχετικά με το έγκλημα δε ρώτησε κανένας.
θ. Η προϋπόθεση - ο όρος	Εκφέρεται με εμπρόθετους προσδιορισμούς και υποθετικές μετοχές. Π.χ. Δουλεύω με το κομμάτι.
ι. Η εναντίωση και η παραχώρηση	Εκφέρεται με εμπρόθετους προσδιορισμούς, εναντιωματικές ή παραχωρητικές προτάσεις και μετοχές. Π.χ. Παρά το κρύο βγήκε να κυνηγήσει.
ια. Η βεβαίωση, η άρνηση, ο δισταγμός, η πιθανότητα	Εκφέρονται με βεβαιωτικά, αρνητικά, διστακτικά ή πιθανολογικά επιρρήματα, ή με λέξεις που ισοδυναμούν με τέτοια επιρρήματα. Π.χ. Ναι, θα πάω. Μπα, δε θα έρθω. Ίσως να βρέξει.

9

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΜΑΓΙΚΟ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Διαστημικά ταξίδια

Αιτίες:

1. Ο θαυμασμός των ανθρώπων για το διάστημα από τους αρχαιότετους χρόνους.
2. Η περιέργεια, η φιλομάθεια και ο ριψοκίνδυνος χαρακτήρας του ανθρώπου.
3. Η ανάπτυξη των επιστημών στις μέρες μας.
4. Στρατιωτικοί λόγοι.

Ωφέλειες από τα διαστημικά ταξίδια

α. Πληροφορίες για τη δημιουργία του κόσμου.

β. Άντληση επιστημονικών πληροφοριών που συμβάλλουν στην υγεία, στη μετάδοση ωφέλιμων πληροφοριών για έντονα καιρικά φαινόμενα, στην πληροφόρηση (δορυφορική μετάδοση πληροφοριών).

γ. Μετατροπή του πλανήτη μας σε ένα μικρό πλανητικό χωριό.

δ. Μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος και τη λήψη των κατάλληλων μέτρων για την αποφυγή βλαπτικών παρεμβάσεων (τρύπα του όζοντος).

ε. Εγκατάσταση δορυφόρων στο διάστημα για εκμετάλλευση της ηλιακής ενέργειας.

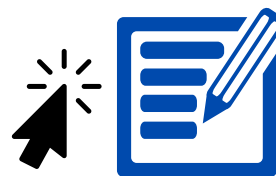
στ. Καταπολέμηση κάθε είδους προλήψεων και δεισιδαιμονιών σχετικά με το διάστημα.

**Κίνδυνοι από τα
διαστημικά ταξίδια:**

1. Ανθρώπινες απώλειες και διάθεση αμύθητων οικονομικών ποσών για την πραγματοποίησή τους.
2. Επιβάρυνση της μόλυνσης του περιβάλλοντος.
3. Χρήση του διαστήματος για κατασκοπευτικούς και γενικότερα στρατιωτικούς σκοπούς.

ΟΡΙΣΜΟΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ορισμός είναι ο καθορισμός και η έκθεση των κύριων γνωρισμάτων μιας έννοιας. Π.χ. Ευτυχία είναι η ψυχική ικανοποίηση του ατόμου, που προέρχεται από τη σωματική ευεξία, την αίσθηση της εσωτερικής πληρότητας και την επιτυχία των στόχων που έθεσε στη ζωή του.

Στον ορισμό διακρίνουμε:

1. Την οριστέα έννοια:	Η έννοια που ορίζεται. Π.χ. Ευτυχία.
2. Το γένος της έννοιας:	Ευρύτερη έννοια στην οποία υπάγεται η οριστέα έννοια. Π.χ. η ψυχική ικανοποίηση του ατόμου.
3. Την ειδοποιό διαφορά:	Τα διακριτικά χαρακτηριστικά της οριστέας έννοιας από άλλες του ιδίου γένους. Π.χ. προέρχεται από τη σωματική ευεξία, την αίσθηση της εσωτερικής πληρότητας και την επιτυχία των στόχων που έθεσε στη ζωή του.

Τα είδη των ορισμών:

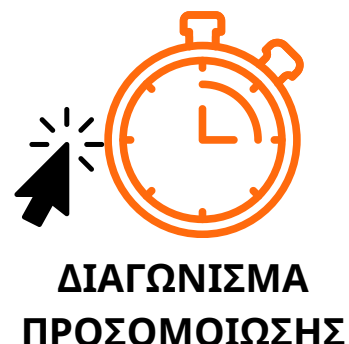
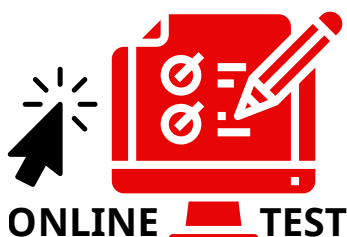
α. Ως προς τον τρόπο που παρουσιάζουν την οριστέα έννοια:	1. <u>Αναλυτικός</u>: παριστάνει την ουσία της έννοιας και εκθέτει τα γνωρίσματα που περιέχονται σ' αυτή. Π.χ. Αναλφαβητισμός είναι η αδυναμία του ατόμου να γράφει, να διαβάζει και να κατανοεί ένα απλό κείμενο. 2. <u>Συνθετικός ή γενετικός</u>: περιγράφει τη διαδικασία γένεσης μιας έννοιας / ενός πράγματος από τα αναγκαία και ουσιώδη συστατικά της / του μέρη.
β. Ως προς την έκτασή τους:	1. <u>Σύντομος</u>: εκτείνεται σε μερικές γραμμές. 2. <u>Εκτεταμένος</u>: εκτείνεται σε μια παράγραφο ή σε ολόκληρο το κείμενο (συνήθως με την παραγωγική μέθοδο).

➤ Στη διατύπωση του ορισμού χρησιμοποιείται η **παθητική σύνταξη**, γιατί η οριζόμενη έννοια είναι υποκείμενο του ρήματος. Το **ενεργητικό** ρήμα έχει ως υποκείμενο το συντάκτη και χρησιμοποιείται το πρώτο ενικό (σπανιότερα) ή το πρώτο πληθυντικό (συχνότερα) πρόσωπο.

Παράδειγμα

Η **σάτιρα** είναι ένας τρόπος επιθετικής συμπεριφοράς που κρύβει μέσα του (και συχνά φανερώνει με πολλήν αυθάδεια) μια δόση κακίας, τουλάχιστο την έλλειψη επιείκειας. Τρόπος ίσως όχι γενναίος, γιατί το χτύπημα δίνεται στον αντίπαλο από πίσω και με μάσκα, στα "αστεία". Σκοπός είναι κι εδώ η "σφαγή", αλλά επιδιώκεται χωρίς τον κίνδυνο της απευθείας αναμέτρησης. Σάτιρα αθώα δεν υπάρχει, δεν είναι δυνατόν να υπάρξει, αφού πάντα πληγώνει, και πληγώνει (επικρίνει, στηλιτεύει, διαπομπεύει) με πρόθεση να πληγώσει. Γι' αυτό αναζητεί και προκρίνει την πιο ευαίσθητη πλευρά, το πιο νευραλγικό σημείο του εχθρού κι εκεί χτυπάει αδυσώπητα. Και, όπως είπα, εκ του ασφαλούς. Θα ονομάσουμε άραγε τη σάτιρα άνανδρο είδος πολέμου; Θα την ειπούμε δειλία, μικροψυχία κι ευτέλεια; Πριν αποφανθούμε οριστικά, ας σκεφτούμε ότι όταν απεχθάνεσαι έναν εχθρό γιατί κάνει απάνθρωπη χρήση της δύναμής του, ή μια κατάσταση πραγμάτων που επιβάλλεται με τη ρομφαία της βίας και δεν έχεις άλλον τρόπο να εκδηλώσεις την αντίθεσή σου θα καταφύγεις αναγκαστικά στο μόνο μέσον που σου παρέχουν οι μικρές δυνάμεις σου, στη σάτιρα.

Ε. Παπανούτσος, Το δίκαιο της πυγμής

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πρόδρομος Μιχαλάκης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΣΑΡΙ | LISARI.GR
& Πρόδρομος Μιχαλάκης

Πανόρμου 14 & Σμύρνης,
12242, Αιγάλεω
τηλ.: 210 5982 614
e-mail: info@lisari.gr
www.lisari.gr

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

